

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

для здобуття освітнього рівня бакалавра

**На тему: “Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах
комп’ютеризації”**

Виконав: студент 2 курсу, групи ОО(ст)з-21
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Ерстенюк О.І.

Керівник: д.е.н., проф. Василюк М.М.

Рецензент: к.е.н., доц. Мигович Т.М.

Івано-Франківськ – 2022

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет Економічний
Кафедра Обліку і оподаткування
Освітній рівень “бакалавр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ім'я, по

батькові)

“11” жовтня 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студента

Ерстенюка Олега Ігоровича

1. Тема роботи: “Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп'ютеризації”

керівник роботи: д.е.н., проф. Василюк М.М.

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

– визначити сутність дебіторської заборгованості як об'єкта бухгалтерського обліку та її класифікація;

– дослідити поняття розрахунків суб'єкта господарювання з підзвітними особами, як елемента дебіторської заборгованості в умовах застосування комп'ютеризації;

– визначити нормативно-правове забезпечення з обліку та аудиту розрахунків з підзвітними особами;

– вивчити організацію обліку розрахунків з підзвітними особами в умовах комп'ютеризації;

– дослідити методикку здійснення розрахунків з підзвітними особами на підприємстві;

– визначити формування інформаційних даних про розрахунки з підзвітними особами у звітності досліджуваного підприємства;

– дослідити основну мету, завдання та порядок проведення аудиту розрахунків з підзвітними особами;

– визначити способи, прийоми та документальне оформлення процесу здійснення аудиту розрахунків з підзвітними особами;

— дослідити
напрямки удосконалення обліку та аудиту розрахунків з підзвітними особами д
осліджуваного підприємства.

3. Дата видачі завдання 13.10.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з / п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ	17.02 .2022 р.	Виконано
2	РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ ДП "БРОШНІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО" В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ	16.03 .2022 р.	Виконано
3	РОЗДІЛ 3 МЕТОДИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ ДП "БРОШНІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО"	18.04 .2022 р.	Виконано

Студент

_____

(підпис)

Ерстенюк О.І.

(

Керівник роботи

_____

(підпис)

Василюк М.М.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

ВІДГУК

на бакалаврську роботу
студента II (с.т.н.) курсу групи *ООст-21*

Ерстенюка Олега Ігоровича
на тему:

“Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації”

Актуальність теми. У процесі фінансово-господарської діяльності у організацій часто виникає необхідність придбання матеріальних цінностей, а також різних робіт, послуг не тільки за безготівковим розрахунком, але й готівкові гроші. У таких випадках зазвичай працівникові видаються готівкові грошові кошти під звіт для виконання певних дій за дорученням організації. При цьому в бухгалтерському обліку операції по розрахунках з підзвітними особами відбиваються досить просто.

Тим не менш, практика аудиторських перевірок показує, що із усіх перевірених об’єктів найбільше помилок і порушень допускається при розрахунках з підзвітними особами внаслідок недбалого ведення бухгалтерського обліку та відсутності контролю за розрахунками з працівниками. Нерідко помилки допускають самі керівники організацій. Актуальність даної теми полягає у необхідності вивчення аудиту розрахунків з підзвітними особами, з метою з’ясування типових помилок при обліку таких розрахунків.

Мета дослідження. Розкриття економічного значення та методики обліку та аудиту розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації.

Об’єкт дослідження. Процес обліку та розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації на досліджуваному підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення бакалаврської роботи щодо обліку та аудиту розрахунків з підзвітними особами

в умовах комп'ютеризації мають рекомендаційний характер для практичної апробації.

Загальний висновок: дипломна робота Ерстенюка О.І. на тему: “Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп'ютеризації” виконана відповідно до вимог кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Робота може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на позитивну оцінку та присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 – “Облік і оподаткування”.

Науковий керівник:

Доктор економічних наук, професор
кафедри обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

М.М. Василюк

“25” травня 2022 р.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ВІДГУК

на бакалаврську роботу
студента II (с.т.н.) курсу групи *ООст-21*

Ерстенюка Олега Ігоровича

на тему:

“Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації”

Актуальність теми. У процесі господарської діяльності підприємства часто використовують можливість придбання активів за рахунок підзвітних коштів, проте не всі вони правильно відображають в обліку рух таких коштів. Існують проблеми не лише організаційно-облікового характеру, а й нормативно-правового. І хоча постійне реформування бухгалтерського обліку в Україні спрямоване на вдосконалення методологічного та законодавчо-нормативного забезпечення, зокрема й зазначених розрахункових відносин, однак позитивного їх впливу поки не відчувається, а ось кількість питань щодо практичного застосування неузгоджених між собою правових норм зростає.

Самостійні розробки і пропозиції автора. У роботі автором досліджено та розкрито методику обліку і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації на базі досліджуваного підприємства.

Практичне значення роботи. Реалізація внесених пропозицій і рекомендацій покращити фінансовий стан досліджуваного дозволить підприємства в умовах антикризового управління.

Загальний висновок. Бакалаврська робота Ерстенюка О.І. на тему: “Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації” виконана відповідно до вимог кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Робота може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на позитивну оцінку та присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 – “Облік і оподаткування”.

Рецензент:

Кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

Т.М. Мигович

“25” травня 2022 р.

ЗМІСТ

	ЗМІСТ	
	ВСТУП	
	РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1	Місце і роль інформаційно-комунікаційного забезпечення в системі управління підприємством	
1.2	Поняття інформаційно-комунікаційного забезпечення підприємства	
1.3	Історичний аспект розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення	
	РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО – КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ	
2.1	Значення системи інформаційно-комунікаційних технологій	
2.2	Сучасні завдання та перспективи впровадження інформаційно-комунікаційних технологій	
2.3	Роль структури управління в формуванні інформаційно-комунікаційного забезпечення	
2.4	Напрями забезпечення взаємодії підприємств в процесі здійснення інноваційної діяльності	
	РОЗДІЛ 3. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	
3.1.	Інформаційно-комунікаційне забезпечення системи на основі OLAP-технології та Data Mining	
3.2.	Актуальні проблеми та перспективи розвитку системи сучасних інформаційно-комунікаційних технологій	
	ВИСНОВКИ	
	Список використаної літератури	

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток національного сектору економіки, в якого частка виробництва зросла за останні роки, потребує суттєвих змін для забезпечення конкурентоспроможності продукції та підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках, для задоволення потреби в якісній продукції в достатній кількості. Сучасні умови ведення бізнесу компанії орієнтуються на параметри навколишнього середовища, асортимент продукції, ціни, постачальники, бренди тощо і тому доводиться самостійно визначати і прогнозувати, вона швидко реагує, а головне – орієнтується на широке використання інформації, яка сьогодні є найважливішим джерелом – пристосовується до будь-яких змін зовнішнього і внутрішнього середовища і відповідно адаптує свою діяльність. У цьому випадку роль інформаційно-комунікаційного забезпечення полягає в тому, що дозволяє підвищити ефективність прийняття рішень, рівень контролю виробничих процесів, адаптивність і стабільність системи управління протягом тривалого періоду часу.

Метою роботи є розроблення та обґрунтування науково-методичних, теоретичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо формування і реалізації ефективного інформаційно-комунікаційного забезпечення підприємств.

Для досягнення мети необхідно виконати наступні *завдання*:

- поглибити теоретичні положення щодо забезпечення інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності підприємств;
- дослідити стан інформаційно-комунікаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств України;
- визначити тенденції розвитку інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі України та здійснити аналіз інноваційної діяльності підприємств;
- розробити рекомендації щодо удосконалення механізмів та кооперації на базі інформаційно-комунікаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Об'єктом дослідження є інформаційно-комунікаційне забезпечення підприємств.

Предметом дослідження є виступають теоретико-методичні та прикладні аспекти інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності підприємств.

Методи дослідження. У бакалаврській кваліфікаційній роботі використано порівняння, індексний, графічний та інші методи, а також систематизації та узагальнення (для розроблення рекомендацій та пропозицій щодо покращення інформаційно-комунікаційного забезпечення підприємств), економіко-статистичний (для проведення розрахунків щодо ефективності напрямів забезпечення взаємодії підприємств в процесі здійснення діяльності), аналітичний і структурно-логічний (для розроблення системи та структури інформаційно-комунікаційного забезпечення), графічний (для представлення механізмів та кооперацій на базі інформаційно-комунікаційного забезпечення інноваційної діяльності).

Інформаційною базою для виконання кваліфікаційної роботи стали дослідження провідних учених в сфері менеджменту, економіки, маркетингу підприємства, нормативно – законодавча база України, первинні дані статистичного обліку і звітності підприємств.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Місце і роль інформаційно-комунікаційного забезпечення в системі управління підприємством

Під управлінням розуміють зміну стану системи, що веде до досягнення поставленої мети. Процес управління системою визначається цілями управління, навколишнім оточенням і внутрішніми умовами.

З позицій кібернетики такий процес трактується, як направлена дія на елементи системи для досягнення мети, і може бути представлений у вигляді інформаційно-комунікаційного процесу, що зв'язує зовнішнє середовище, об'єкт і апарат управління.

Інформаційно-комунікаційний обмін, який лежить в основі процесу управління системою, полягає в циклічному здійсненні наступних процедур:

- збір інформації про поточний стан керованого об'єкту;
- аналіз одержаної інформації і порівняння поточного стану об'єкту управління з бажаним;
- вироблення управляючої дії з метою переведення керованого об'єкта в бажаний стан;
- передачі управляючої дії об'єкту.

На рис. 1.1 представлена концептуальна схема управління підприємством.

Планово-регуляторна інформація, представляється як сукупність планової, нормативної і розпорядчої інформації) формується управлінським апаратом відповідно до цілей управління і інформації про зовнішнє середовище.

Обліково-звітна інформація формується об'єктом управління і відображає внутрішню ситуацію об'єкту управління і ступінь впливу на нього зовнішнього середовища.

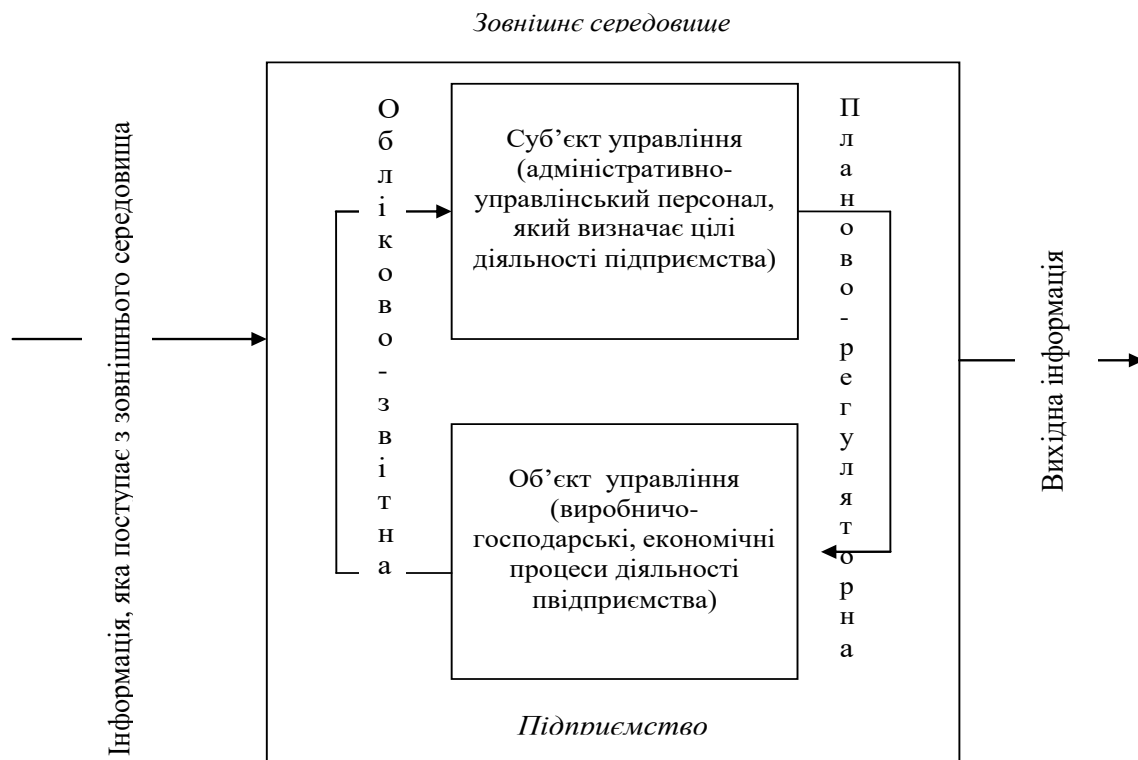

Рис. 1.1 Концептуальна схема управління підприємством

Інформація про зовнішнє середовище включає – нормативно-законодавчу інформацію, яка регламентує виробничо-господарську, фінансово-правову та інші сфери діяльності підприємства, інформація про стан ринку, конкурентів, постачальників, споживачів.

Потоки управляючої інформації, що направляється від суб'єкта до об'єкта управління, і обліково-звітної інформації про досягнуті показники у зворотному напрямі, є інформаційними зв'язками між суб'єктом і об'єктом управління.

Вихідна інформація призначена для зовнішніх суб'єктів економіки, вищестоящих організацій: звітна фінансова інформація – для державних органів, інвесторів, кредиторів і т.д.; маркетингова інформація – для потенційних споживачів.

Управляти – значить приводити об'єкт управління в бажаний цільовий стан. Виходячи з цього визначення, для будь-якого підприємства можна виділити основні об'єкти системи управління.

Окреме підприємство можна слід розглядати як динамічну систему. Робота таких систем зв'язана з діями мінливого зовнішнього середовища і

обробкою величезних об'ємів інформації. Згідно системного аналізу під системою розуміється набір взаємозв'язаних компонентів, які спільно функціонують для досягнення певної мети.

Система визначається через наступні категорії:

- структура (сукупність елементів і взаємозв'язки між ними);
- входи і виходи (матеріальні, фінансові і інформаційні потоки, що входять в систему і що виводяться нею);
- закони поведінки (функції, які зв'язують входи і виходи системи);
- цілі і обмеження (сукупність взаємозв'язаних процесів,, які функціонують в системі, кожен з яких описується через відповідні змінні, на окремі з яких накладено обмеження).

Дослідження науковців дозволяють виділити такі моделі в управлінні ефективністю підприємства :

1. Інноваційна – характеризується мінімальною кількістю формалізованих правил, інструкцій, і в більшості випадків вона застосовується на невеликих підприємствах, в яких ключовим елементом управління є ініціатива і творчість команди менеджменту;

2. Підприємницька – її суть відображає сама назва. Для цього типу характерна наявність структури управління і строге розділення повноважень, але присутній, так званий «ефект пляшкового горла», коли власник компанії продовжує приймати всі рішення самостійно. Як результат такої моделі управління, підприємство «хворіє» синдромом «відсутності стимулів для зростання».

3. Бюрократична – характерна для великих українських підприємств , в яких вибудована строга лінійно – функціональна структура управління і існує чіткий порядок субординації та прийняття управлінських рішень. Для підприємств, які використовують такі моделі управління, властивий негатив , який практики називають синдромом «втомленої конячки».

4. Адміністративно-командна – характеризується єдиноначальністю влади при прийнятті управлінських рішень. На сьогодні такі моделі управління широко використовуються на вітчизняних підприємствах, як в приватних , так і

державних. В таких системах більшість співробітників роблять вигляд що працюють, а керівництво – що платить. В практиці менеджменту така модель «хворіє» синдромом «пофігізму». Це означає, що в таких системах особисті цілі, цінність співробітника як особистості, його знання, навички та досвід не цінуються. Окремі дослідники приписують таким системам синдром «людина-гвинтик» або «незамінних фахівців не існує».

5. Процесна модель управління – одна з найдемократичніших моделей управління підприємством. Суть її полягає в тому, що за наявності вертикалі влади основне управління підприємством здійснюється по горизонталі (процесах). Кожен з членів команди чітко знає свою роботу та обов'язки. Одночасно топ-менеджмент керівництво чітко визначає цілі і відстежує результати їх досягнення. Стимулювання виконавців здійснюється за результатами виконання визначених цілей і завдань.[1]

Виходячи зі складу елементів системи управління та їх взаємозв'язку, реалізація системи управління підприємством реалізується в такій логічній послідовності:

1. Формулювання найвищої мети діяльності підприємства;
2. Розробка стратегії її досягнення;
3. Формування верхнього рівня системи цілей і показників;
4. Визначення об'єктів управління;
5. Розробка моделі бізнес-процесів, формування нижнього рівня системи цілей і показників;
6. Побудова організаційної структури;
7. Визначення регламентів і методична документація;
8. Автоматизація системи управління.

1.2. Поняття інформаційно-комунікаційного забезпечення підприємства

Задача побудови ефективної системи управління полягає в підтримці кожного з елементів в високо функціональному стані, що неможливо без автоматизації системи управління через реалізацію автоматизованої

інформаційної системи. Дамо визначення спочатку поняття інформаційно-комунікаційне забезпечення підприємства, а потім автоматизованого інформаційно-комунікаційного забезпечення.

Інформаційно-комунікаційне забезпечення – взаємозв'язана сукупність концепцій, методів, технологій, технічних і програмних засобів, які використовуються для збору, обробки, зберігання та видачі інформації споживачеві в інтересах досягнення поставленої мети.

Інформаційна система характеризується наступними властивостями:

- інформаційно-комунікаційне забезпечення будується і керується на основі загальних принципів побудови складних систем;
- інформаційно-комунікаційне забезпечення є динамічною системою, яка перманентно розвивається і вдосконалюється;
- інформаційно-комунікаційне забезпечення слід розглядати як систему обробки інформації, що складається з комп'ютерних і телекомунікаційних пристроїв і реалізовується на базі сучасних технологій;
- вихідний продукцією інформаційно-комунікаційного забезпечення є інформація, на основі якої приймаються управлінські рішення або реалізується автоматичне виконання рутинних операцій;
- роль людини в функціонуванні інформаційно-комунікаційного забезпечення залежить від складності типів наборів даних, ступеня формалізації задач, які вирішуються;
- механічне впровадження інформаційної системи само по собі не гарантує її ефективного функціонування в системі управління підприємством, якщо не враховано потреби кінцевого користувача, для якого призначається вироблений інформаційний продукт.

Сучасні системи управління підприємством передбачають автоматизацію якщо не всіх то переважної більшості управлінських функцій. Тому такі системи називають автоматизованими інформаційними системами.

Автоматизоване інформаційно-комунікаційне забезпечення – це комплекс, який включає комп'ютерне і комунікаційне устаткування, програмне

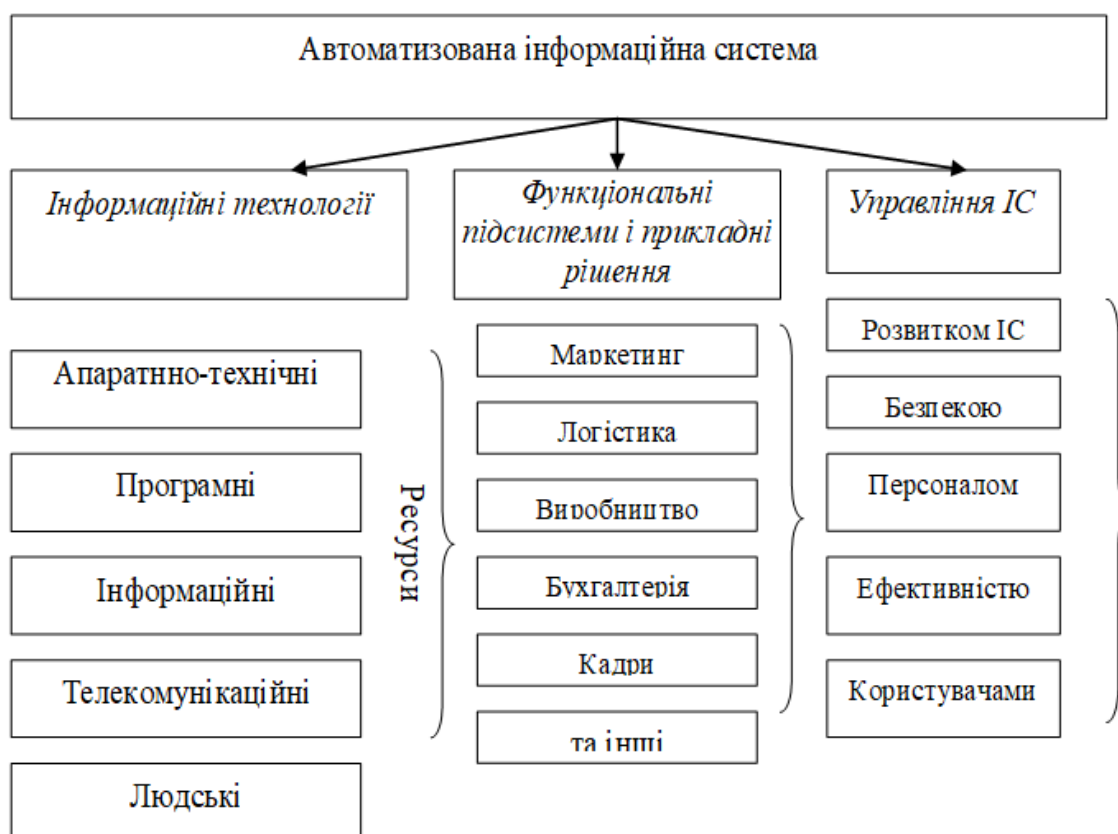
забезпечення, лінгвістичні засоби, інформаційні ресурси, а також системний персонал.

Система забезпечує підтримку динамічної інформаційної моделі підприємства для задоволення інформаційних потреб користувачів і для ухвалення рішень.

Принципова структура автоматизованої інформаційно-комунікаційне забезпечення представлена на рис. 1.2

Інформаційно-комунікаційні технології – інфраструктура, що забезпечує реалізацію інформаційних процесів – процесів збору, обробки, накопичення, зберігання, пошуку і розповсюдження інформації. Інформаційно-комунікаційні технології призначені для зниження трудомісткості процесів використання інформаційних ресурсів, підвищення їх надійності і оперативності.

Функціональні підсистеми і прикладні програмні рішення – спеціалізовані програми, призначені забезпечити обробку і аналіз інформації для цілей підготовки документів, ухвалення рішень в конкретній функціональній області на базі інформаційно-комунікаційні технології.

Рис. 1.2. Структура автоматизованої інформаційно-комунікаційного забезпечення

Управління інформаційно-комунікаційним забезпеченням – компонент, який забезпечує оптимальну взаємодію інформаційно-комунікаційного забезпечення, функціональних підсистем і зв'язаних з ними фахівців, розвиток їх протягом життєвого циклу інформаційно-комунікаційного забезпечення.

Кожна автоматизована інформаційна система орієнтована на ту або іншу предметну область. Під предметною областю розуміють область проблем, знань, людської діяльності, має певну і специфіку і визначається множиною предметів, які їй належать

Існує велика різноманітність автоматизованих інформаційно-комунікаційного забезпечення, відмінних своєю орієнтацією на рівень управління, сферу функціонування економічного об'єкту, на той або інший характер процесу управління, вид підтримуваних інформаційних ресурсів, архітектуру, способи доступу до системи і ін.

1.3. Історичний аспект розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення

Інформаційно-комунікаційного забезпечення засоби масової інформації – сукупність методів, виробничих процесів та інтегрованих програмно-технічних засобів для збору, обробки, зберігання, поширення, відображення та використання інформації на користь її користувачів [61]. Визначення ІКЗ часто асоціюються з інформаційними технологіями, хоча ІКЗ є більш загальним терміном, який підкреслює роль інтегрованих технологій та використання комунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, комп'ютерного програмного забезпечення, програмного забезпечення, зберігання та візуальних систем для забезпечення можливості користувачам створювати, використовувати та зберігати, надсилати та редагувати інформацію. Іншими словами, ІКЗ включає інформаційні технології, такі як

телекомунікації, медіа-мовлення, усі види обробки аудіо та відео, передачі, управління мережею та функції спостереження.

Вперше цей термін був використаний у звіті Денніса Стівенсона уряду Великобританії в 1997 році. Інформаційно-комунікаційне забезпечення забезпечує та підтримує інформаційні процеси, тобто процеси пошуку, збору, передачі, зберігання, збору, відтворення та вилучення інформації. Основою інформаційного суспільства є, з одного боку, знання та інформаційно-інформаційні технології, а з іншого — усвідомлена інформаційна політика країни (уряду). Без цих факторів розвиток держави в умовах сучасної глобалізації світу неможливий. Зростання ролі інформації породило низку нових концепцій: інформаційне суспільство, комп'ютеризація, інформаційна індустрія, інформаційні продукти та послуги, інформаційні технології (ІКЗ) тощо.

Деякі з них охоплюють соціальні аспекти та проблеми, інші безпосередньо пов'язані з технічними проблемами [5, с. 84]. Історія інформаційного забезпечення сягає глибокої давнини. Народження найпростішої інформаційно-комунікаційного забезпечення пов'язане з народженням писемності (5-6 тисяч років тому), яка змогла здійснити повний набір процесів циркуляції та обробки інформації: її збирання, передачу, обробку, зберігання та доведення. Ці можливості відкривалося прикріпленням інформації до опор матеріалу (камінь, кістка, дерево, глина, папірус, пергамент, шовк, папір).

Подальший розвиток інформаційних технологій в основному зумовлений появою нових технічних засобів обробки даних, що визначає рівень розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення. Покращення управління є ключовим фактором підвищення ефективності. Удосконалення форм і методів управління базується на досягненні науково-технічного прогресу та вивченні законів, методів і практики збору, обробки та передачі даних [34, с.108].

Існують різні точки зору на періодизацію історії інформаційних технологій. Так, В. В. Годін і І. К. Корнеєв в роботі «Управління

інформаційними ресурсами» виділяють наступні етапи в історії виникнення та розвитку інформаційних технологій.

Перший етап — ручна технологія збору й обробки інформації, яка панувала до другої половини XIX ст. Найважливішими інструментами того часу були ручки, чорнило та прості калькулятори, а для прискорення передачі інформації використовувалися кур'єри та пошта. Продуктивність обробки інформації була надзвичайно низькою. Потужним поштовхом для розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення на цьому етапі стало книгодрукування (середина XV ст.), що дозволило відтворювати інформацію та відкрило еру паперових інформаційних технологій, що займають важливе місце сьогодні [49, с.58].

Наприкінці XIX ст. розпочалася фаза механічної технології, пов'язана з технологічною революцією. Це друкарська машинка, телефон, створення радіо, модернізація поштової системи, що суттєво змінило технологію обробки та передачі даних, організаційну структуру підприємств. Знання стали двигуном технологічного, соціального та економічного розвитку. З появою в 1940-1960-х роках електронних друкарських машинок, копіювальних машин і диктофонів почався етап електронних технологій. Інструменти цієї технології покращили продуктивність монтажу за рахунок підвищення якості, кількості та швидкості обробки документів. На цій технології засновано багато сучасних закладів [10, с.41].

У середині XX ст. був винайдений комп'ютер – універсальна електронна машина, яка записує все найкраще, що створено кількома поколіннями вчених, теоретиків і практиків. Вперше створено метод зберігання і тривалого зберігання формалізованої інформації, за допомогою якого ця інформація може безпосередньо впливати на роботу виробничого обладнання. Масове виробництво ЕОМ у 1960-х роках та їх широке проникнення в усі сфери діяльності поклали початок появі комп'ютерних інформаційних технологій, які мали на меті підвищення ступеня автоматизації всіх функцій ЕОМ. інформації і тим самим прискорити науково-технічний прогрес. Все використання інформаційних технологій представлено у вигляді п'яти періодів часу як

періодів часу, особливо у зв'язку з появою комп'ютерів, що постійно вдосконалюються. З розвитком комп'ютерів і пов'язаних з ними технологій їх використання перемістилося від базових операцій до прийняття рішень, інтелектуальних та наукоємних проблем.

У першу епоху бухгалтерського обліку (кінець 1950-х - початок 1960-х років), перший (20 000 операцій в секунду) і другий (до 500 000 операцій в секунду) комп'ютери використовувалися для розв'язування індивідуальних розрахунків (технологія) і найпростіших, але за часом- споживаючі фінансові завдання (наприклад, облік запасів), тобто частково за допомогою комп'ютерів [40, с. 64]. У другий період (до середини 1970-х років) комп'ютери використовувалися на всіх етапах управління бізнесом, тобто переході до автоматизованих систем управління (логістика, мерчандайзинг, управління запасами і транспортом, облік реалізації готової продукції тощо).

Інформаційно-комунікаційного забезпечення було особливо успішними з середини 1970-х років, коли були створені перші персональні комп'ютери, які формалізували й широко автоматизували багато невловимі людські процеси. Поява персонального комп'ютера з широким набором функцій для непрофесійних користувачів призвело до інформаційної революції та поклало початок безпаперовому етапу розвитку інформаційних технологій. Його відносно неймовірне та надзвичайно швидке поширення та розвиток в інструмент збору, перетворення та передачі інформації та уможливило впровадження інформаційних технологій майже в усі сфери людської діяльності [40, с.65].

Поява персональних комп'ютерів пов'язана з третьою інформаційною епохою (кінець 70-х – початок 80-х років 20 ст.), коли акцент робився на використанні інформації при прийнятті рішень. У 1980-х роках інформаційні технології еволюціонували в системи підтримки прийняття рішень і системи раннього стратегічного планування. З 1980-х років досвід побудови технічних процесів обробки даних істотно змінився. Центральна обчислювальна техніка, яка була типовою для використання мейнфреймів, почала переходити до

децентралізованої та розподіленої технології, яку використовують персональні комп'ютери на робочому місці користувача [6, с.16].

У четвертому періоді, який розпочався в середині 1980-х років, у взаємопов'язаному суспільстві велика увага приділялася можливостям отримати стратегічні та конкурентні переваги за допомогою використання комп'ютерних технологій, наприклад, у рамках бізнес-стратегії. На цьому етапі розвитку комп'ютерних інформаційних технологій проблеми змісту інформаційних продуктів є центральними в інформаційній політиці держави.

Основним завданням даного етапу було створення змістовних продуктів національними мовами та багатьох застосувань цифрових сервісів у повсякденному житті. Ініціатива тут належала як найбільшим газетним і журнальним компаніям, так і динамікам і телефонним компаніям. Роль держави в цьому процесі була неважлива, тому що «наповнення» Інтернету стало завданням тут. При цьому немає політичних розбіжностей у сфері політики, яка є найважливішою у світі, та у сфері політики цифрової культури [19, с.42].

Зараз настала п'ята ера – згуртоване глобальне суспільство, де компанії можуть використовувати комп'ютерні технології для роботи з діловими партнерами та клієнтами по всьому світу. Інформація стає джерелом поряд з матеріалами, енергією та капіталом. Він стане одним із найцінніших за змістом і масою продуктів цивілізації, які споживає все людство. Машинний імпорту (експертні системи) стане продуктивною силою, а штучний інтелект зможе якісно вирішувати за вас нові проблеми технологічного розвитку.

Сьогодні інформаційно-комунікаційні технології використовуються непропорційно у всьому світі. Фактично, понад 90% користувачів Інтернету в усьому світі становлять одну п'яту населення світу. Особливо великий інформаційний розрив між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються.

Аналіз ключових практичних моделей розвитку інформаційного суспільства приводить до висновку, що процес зміни знань у світі є незворотнім, створюється нова карта світу – інформація, яка відображає статус цього регіону в кожному регіоні. За його словами, висока інформаційна

щільність, інтенсивність розвитку та використання нових інформаційних технологій характерні для США, країн ЄС, особливо їх північних регіонів, Японії, Сінгапуру та Китаю. Проте навіть у цих розвинених країнах суспільство ще дуже далеке від повної інформованості, проте значна частина населення цих країн виконує просту роботу в багатьох сферах із застарілими технологіями, недостатньо розвинутою комунікаційною інфраструктурою та доступом до інформації [8, с. 167].

Сучасні вчені, які аналізують сучасні глобальні протиріччя та нерівність, часто вказують на антагонізм Північ-Південь. Географічно багата північ – це, звісно, метафора, але країни багатьох північних континентів – насправді найбільш економічно ефективні регіони. Особливо це стосується Сполучених Штатів та Європи, де економічне процвітання чітко відповідає високим досягненням інформаційних та комунікаційних технологій. Таким чином, міжнародні інформаційно-комунікаційне забезпечення постає важливим соціальним ресурсом розвитку країни.

Важливим внеском у ВВП розвинених країн є економіка, пов'язана з виробництвом, створенням і застосуванням наукомістких, у тому числі інформаційних технологій. Провідні країни продемонстрували світу, що широке впровадження інформаційно-комунікаційне забезпечення сприятиме розвитку сучасної економіки, а розширення соціальної комунікації між громадянами та державою у кіберпросторі зміцнить демократію та плюралізм. Нові можливості для соціального та міжособистісного спілкування, створені цифровими технологіями, нарешті збагачують знання людей, сприяючи соціальній гармонії та стандартам життя.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО – КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

2.1. Значення системи інформаційно-комунікаційних технологій

Людство, безсумнівно, вступило в еру інформації та комунікації. Експерти вважають, що ера інформатизації у світі вже почалася. Наша держава, яка останніми роками приділяла особливу увагу інформатизації суспільства. У глобальному розумінні знання, освіта та розвиток практичних навичок відіграють важливу роль у процесі формування самодостатнього суспільства. Зрештою, вони є ефективним способом поширення правильної інформації про найкращі технології та досвід, які сприяють ефективності суспільства. Сучасний світ вступив у новий етап життя, в якому знання, а отже, економіка відіграють важливу роль.

Сучасний розвиток інформаційного суспільства безпосередньо пов'язаний з необхідністю збирати, обробляти та передавати величезні обсяги інформації з метою перетворення її на звичайно цінний актив. Це призвело до глобального переходу від індустріального суспільства до інформаційного суспільства. Поява всесвітньої павутини привела до широкомасштабного зростання міжнародних комунікацій у різних сферах людського життя. Знання є одним із найцінніших природних ресурсів суспільства поряд із традиційними матеріальними ресурсами, такими як нафта, метал, корисні копалини тощо. Тому процес обробки даних і процес обробки матеріальних ресурсів можна розглядати як технологію. Під інформаційними технологіями розуміється вміння грамотно працювати в інформаційних технологіях та обчислювальній техніці [4, с.82].

Загалом інформаційно-комунікаційні технології можна визначити як сукупність різних технічних засобів і ресурсів, що використовуються для підтримки процесу комунікації та створення, поширення, зберігання та

управління інформацією. Ці технології включають комп'ютери, Інтернет, радіо і телебачення, телефонний зв'язок.

Сучасне застосування інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах вимагає розширення їхнього впровадження в освіту та навчання. Кількість показників, що визначають рівень діяльності в цій сфері, досить велика і включає такі елементи: забезпеченість технічними ресурсами; показники використання інформаційно-комунікаційних технологій; інтенсивність використання інформаційно-комунікаційних технологій; показники якості лінії доступу до мережі передачі даних [28, с.403].

Слід зазначити, що Інтернет є природним глобальним полікультурним середовищем, на яке нам необхідно звернути увагу: зростаюча багатомовність Інтернет-середовища в глобальних комунікаціях у сучасному світі, яка стрімко змінюється з англійської на багатомовну; мультикультуралізм як важлива ознака Інтернет-простору ХХ століття через поєднання відео та інших медіа-джерел, що дозволяє людям «відчувати» вербальні та невербальні характеристики різних мовних культур із широким спектром соціальних функцій; Культурний потенціал Інтернет-ресурсів та збереження культурної спадщини народів Інтернет-світу; інформаційно-комунікаційні технології як засіб відсунення меж полікультурного світогляду; Інтернет-ресурс як приклад безконфліктного існування різних культур: «високої», «масової», «масової»; інформаційно-комунікаційні технології, які слугують інструментом задоволення різноманітних потреб особистості: комунікативних, регіональних, пізнавальних, природних «стимулів» інтерактивної діяльності особистості в сферах її життя [3, с.81].

Як відомо, людина може бути не лише представником етнічної, національної, регіональної чи континентальної культури, а й належати до певного списку субкультур (наприклад, вікової субкультури, професійної субкультури, субкультури певного соціального напрямку). Таким чином, взаємозалежний розвиток комунікативних навичок та Інтернет-середовища як відкритого комунікативного інформаційно-мультимедійного простору,

використовуваного для охоплення культурних та словесних досягнень людської цивілізації загалом.

Важливими для Інтернет-тексту є такі складові, які взаємодоповнюють одна одну:

- вербальна (містить різноманітні функціональні типи вербального тексту);
- графічна (поєднує вербально-схематичні та образно-схематичні способи передавання інформації);
- звукова (характеризується наявністю аудіо- та відео-текстів);
- кольорова (містить кольорові гама в оформленні веб-сторінок);
- символічна (характеризується символами і знаками, що є певними прототипами слів і вербальних фраз) [35, с.92].

Слід зазначити, що полікультурне та технологічний доступ Інтернет-середовищі сприяє залученню Інтернет-користувачів до досягнення людської цивілізації та використання культурної спадщини людей. Головним напрямком перебудови менеджменту та його радикального удосконалення, застосування до сучасних умов стало масове використання новітньої комп'ютерної та телекомунікаційної методики, засновані на найефективніших інформаційних технологіях для покращення інформації. Методи та методи, які використовуються при просуванні інформації в маркетингу та маркетингу.

Нові технології, засновані на комп'ютерній техніці, вимагають радикальних змін організаційних структур менеджменту, його регламенту, кадрового потенціалу, системи документації, фіксування та передачі інформації. Найважливішим рішенням є надання необхідної інформації разом із найкращими інструментами для бізнесу. Розвиток менеджменту зв'язано з організацією систем обробки даних і знань, додаткового їх розвитку до рівня автоматизованих систем управління, що охоплюють по вертикалі і горизонталі всі рівні і ланки виробництва і збуту [21, с.104].

Технологія - це комплекс наукових та інженерних знань, реалізованих у дослідах праці, набір матеріальних, технічних, енергетичних, трудових факторів виробництва, способи їх з'єднання для створення чи послуг, що

відповідають визначеним вимогам. Технологія нейромедіаторів машини є віртуозним процесом, який не є нейромедіатором. Найсучасніші технології спираються на сучасне комп'ютерне та телекомунікаційне обладнання. Відповідає до визначення, прийнятому ЮНЕСКО, інформаційна технологія - це комплекс взаємозалежних, наукових, технологічних, інженерних дисциплін, що вивчають методи ефективної організації праці людей, зайнятих обробкою і збереженням інформації; обчислювальну техніку і методи організації та взаємодії з людьми і виробничими установками, їхні практичні додатки, а також зв'язані з усіма цими соціальними, економічними та культурними проблемами.

Усі інформаційні технології надають вам різноманітні інструменти, які широко використовуються в техніці. Вхід для входу почати зі створення математичного програмного забезпечення, формування інформаційного потоку в навчальних системах.

В останні десятиліття менеджмент у найбільш розвинених країнах, особливо в США та Японії, зосереджується на креативних інформаційних технологіях так званого третього рівня (верхнього) рівня. Вони охоплюють повний цикл інформації - виробництво інформації (нових знань), її передачу, обробку, використання для перетворення об'єкта, досягнення нових вищих цілей. Інформаційні технології третього рівня означає вищий етап інформатизації управління, дозволяє використовувати ЕОМ у творчому процесі, творчому процесі, поєднувати міць людського розуму та потужність електронної техніки. Повністю інтегрована автоматизація управління означає хеджування. Інформаційні та управлінські процеси: передача, збір, зберігання та доступ до необхідної інформації, аналіз інформації, підготовка тексту, підтримка індивідуальних дій, програмування та вирішення конкретних проблем [15].

Основними напрямками автоматизації управління інформацією та бізнесом є: автоматизація процесу обміну інформацією, у тому числі управління АТС, електронною поштою. До сучасних технічних засобів автоматизації інформаційно-управлінської діяльності належать: об'єднані в

мережу персональні комп'ютери; о електронні друкарські машинки; системи обробки текстів (проблемні комп'ютерні системи з хорошою функціональністю); копіювальні апарати; о обладнання зв'язку, телефонне обладнання; засоби автоматизації введення та пошуку архівних документів (до них належать нетрадиційні носії інформації: магнітні диски і стрічки, мікрофільм, диски з оптичними записами); медіа - електронна пошта; відеоінформаційні системи; локальні комп'ютерні мережі; о Інтегровані мережі закладів [12, с.183].

Успішні телекомунікаційні технології у сфері корпоративного управління. Корпоративне замовлення - набір власних речей, які компанія перебувала або звідси. Інвестори, перш за все, приймають рішення про співробітництво й інвестування в яке-небудь підприємство, аналізують його положення, зокрема з погляду існуючої системи менеджменту. Опис культури, яка була пов'язана з успіхом телекомунікацій та інформаційних технологій.

У сучасному світі перед компаніями, які займаються тим чи іншим бізнесом, постійно діють такі питання: як краще й ефективніше організувати обмін інформацією також у середині компаній та клієнтів, як створити інформаційний простір компаній єдиними, не враховуючи географічну дальність ряду офісів, як дотримати безпеку передачі даних і забезпечити високу надійність зв'язку, як при цьому не використовувати переваги нових технологій і мінімізувати свої витрати. Якщо ви хочете заощадити цей час, вам буде запропоновано ввести реальну сферу нижче цілі. Ці проблеми можуть мати «телекомунікаційну шкоду». Цей бізнес неможливо відновити без допомоги інформації.

Завдяки цьому, ефективна ефективність і оптимально розроблена як корпоративна мережа зв'язку і буде мірою думок залежати від успіху чи успіху в веденому бізнесі в цілому. Досвід впровадження та використання інформаційних технологій та системи дає змогу говорити про великі можливості цієї сфери при розв'язанні соціальних проблем суспільства. Можна стверджувати, що інформаційні системи дедалі більше проникають у всі сфери

Діяльності суспільства. Але слід Підкреслити, що процеси створення та впровадження інформаційних систем у нас діяли майже стихійно.

Найпрогресивніша тенденція розвитку бізнес-інформаційних систем передових технологій (чесно кажучи) - дуже складна - це завдання забезпечення та розповсюдження розподілу інтегрованих даних (зрівнювання, до 20% загального доходу) проти 48% у 1996 році. [17, с.210].

Це має бути дуже цікаво. Дуже важливо поєднувати його з великою кількістю фермерів – каналами зв'язку. Спостереження на місцях (телефонні дзвінки), на додаток до факсимільної та відеоінформації, є одноканальними передачами, які використовуються для зменшення кількості місць або розташування каналів. Обчислювальні та інформаційні технології – це чудовий спосіб зосередитися на великій кількості інформації та легко вивчити основи базових навичок фанатів. Не може бути жодних шансів, брак інформації та цінного та безпечного лікування.

Апаратна база сучасної обчислювальної техніки базується на трьох важливих технічних досягненнях: створенні нового середовища для збору інформації на фізичних носіях (магнітні стрічки, мікрофільми, магнітні стрічки тощо).

Розвиток засобів зв'язку, що гарантують життєдіяльність інформації практично в будь-якій точці світу без обмежень у часі та просторі, та масове охоплення населення засобами зв'язку, уможливило обчислювальний алгоритм комп'ютерних алгоритмів.

Технологія вентиляції не базується на сучасних інформаційних технологіях, які не є основною системою штучної вентиляції, наприклад, комп'ютерних технологій, базуються на трьох основних принципах: інтеграція, гнучкість, інтерактивність. Можна інтегрувати назву пристрою, але можна інтегрувати його з пристроєм і програмою. Зніміть прапорець із циклу в моїй динаміці, щоб виконати невеликий рух.

Інтерактивність у вашому домені дозволяє динамічно уникати потреби в певних вітог. Спеціальне місце в організації нових інформаційних технологій займає комп'ютер, який створює широкі можливості для нагромадження

необхідної інформації (записи в пам'яті рефератів книг, статей, доповідей, результатів досліджень) забезпечення аналітичної обробки великих масивів даних, пересилання інформації та її збереження в електронних листах додаються відповідно. До застосування нових інформаційних технологій можна віднести систему електронної пошти, яка є факсимільною системою.

Електронна адреса, в якій зберігається персоналізована інформація, є інформацією, наданою користувачем. Найважливішою частиною цієї бази даних є те, що ви все ще можете використовувати комп'ютер для налаштування шифрування. Комп'ютерне програмне забезпечення для відеопрограмування, яке можна використовувати для надання ненав'язливої інформації зберегти на тій самій сторінці, розмістити те саме в бажаній формі та форматі [32, с.73].

Інформаційні технології так само широко відомі, як професіоналізм, як самі по собі, так і самі по собі. Вони хочуть збалансувати баланс товарів, новий політичний стан, політику. Ця інформаційна технологія розроблена, щоб надати вам необхідні інформаційні технології. Індустрія інформаційних технологій створює нові інформаційні продукти та доступні вам новини. Під інформаційним продуктом слід розуміти різноманітні аспекти знань, інформації, творів мистецтва, інших форм інформації та розваг, отриманих як традиційних способів, так і за допомогою електронних технологій.

ІТ є частиною інтеграції найбільших економічних секторів, навчання, автоматизації офісу, офісів, телекомунікацій та управлінського обладнання, що рекомендовано, добре підключено, незначно. Інформаційні технології стимулюють розвиток і зміцнення цього зв'язку. Взагалі кажучи, сучасні інформаційні технології можуть підвищити рівень автоматизації всіх інформаційних процесів, що є основою прискорення темпів науково-технічного прогресу. Інформаційні технології дозволяють ефективно поєднувати технічні можливості обчислювальної техніки, телекомунікацій та обчислювальної техніки. Відвідувач для збору, накопичення, аналізу та доповнення інформації від споживачів (вчених, інженерів, менеджерів, лікарів, економістів) залежить від віддаленості джерел і обсягів, автоматизувати монотонну операцію управління та підготувати аналітичну інформацію для визначення [28] .

Широке застосування сучасних інформаційних технологій в організації забезпечує: швидкий доступ до найвіддаленіших джерел інформації, у тому числі джерел із зовнішнього середовища; якісний електронний зв'язок, який є ідеальним і найшвидшим наближенням до ідеалу; створити можливості для вертикальної та горизонтальної інтеграції управлінських функцій на всіх рівнях управління компанією; використання єдиного інформаційного середовища в організації, що охоплює багатофункціональні функції в єдиному комплексі.

Таким чином, належне функціонування таких процесів є передумовою нормального функціонування будь-якої складної системи (у тому числі фінансової, технічної, військової тощо): цілеспрямований збір даних, попередня обробка та доступ до інформації; канали організації доступу користувачів до зібраної інформації; тимчасове отримання та використання інформації для прийняття рішень. Основним питанням збору необхідних даних є забезпечення: повноти, достатності, узгодженості та цілісності даних; мінімізувати технологічний лаг між моментом появи інформації та моментом, коли доступ до інформації може початися.

Цього можна досягти лише за допомогою сучасних автоматизованих технологій на базі комп'ютерних технологій. Дуже важливо, щоб зібрані дані були структуровані відповідно до потреб потенційних користувачів і зберігалися у машиночитаному форматі, який дозволяє використовувати сучасні технології доступу та обробки. Дуже важливою фінансовою проблемою для бізнесу, пов'язаною зі збором та доставкою інформації, є високі граничні витрати на відкриття бізнесу.

У зв'язку з цим дуже важливо використовувати сучасні маркетингові прийоми, які можуть гарантувати вплив на потенційних клієнтів, тобто забезпечити збір інформації, який принаймні економічно вигідно здійснювати. Інформаційні технології дуже швидко стали життєво важливим стимулом не лише для розвитку світової економіки, а й для інших сфер людської діяльності. У наш час практично неможливо знайти сферу, де наразі не використовуються інформаційні технології [33, с. 167].

Важливість використання інформаційних технологій в освіті та науці не піддається оцінці. Сьогодні важко уявити школу без комп'ютерних класів, є багато електронних бібліотек, до яких можна отримати доступ з дому, що значно полегшує процес навчання та самонавчання. І в той же час інформаційні технології сприяють розвитку наукового знання. Сучасні інформаційні технології охопили лавину досягнень електроніки, математики, філософії, психології та економіки. Отриманий життєздатний гібрид ознаменував революційний стрибок в історії інформаційних технологій, що настає на сотні тисяч років [38, с. 26].

Таким чином, сучасне суспільство просто переповнене інформаційними потоками, які необхідно обробляти в обов'язковому порядку. Тому наше суспільство не може нормально функціонувати без інформаційних технологій та без енергетики, транспорту та хімічних технологій. З розвитком сучасних інформаційних технологій, прозорістю світу, швидкістю та обсягом передачі даних між елементами глобальної системи з'являється ще один глобальний фактор інтеграції. Це означає, що роль місцевих традицій у сприянні самостійної інертності окремих елементів послаблюється. У той же час реакція елементів на сигнали збільшується при позитивному зворотному зв'язку. Інтеграцію можна тільки вітати, якщо вона не веде до дезінтеграції регіональних та історико-культурних особливостей розвитку.

2.2 Сучасні завдання та перспективи впровадження інформаційно-комунікаційних технологій

Існують численні доктринальні міжнародно-правові дослідження щодо глобальних аспектів сучасних інформаційних проблем та правових аспектів глобального інформаційного суспільства, які охоплюють як загальні, так і специфічні аспекти цієї теми. За останні кілька десятиліть технології збору та обробки даних у всьому світі значно розвинулися. Найуспішнішими країнами у сфері обробки даних є США, Англія, Китай та Японія. Хоча Україна все ще знаходиться на шляху до впровадження цих технологій, вона вже досягла

значного прогресу в цій сфері. Порівняно з іншими країнами Україна має такі переваги: одне з найдешевших підключень до Інтернету; наявність великих ІТ-компаній (напр.: Wargaming, SoftServe, ERAM) та представництва міжнародних ІТ-компаній (Microsoft, Samsung) ; Ще одна незаперечна перевага – українські ІТ-спеціалісти є світовими лідерами.

Інформаційні технології дуже важливі в сучасному світі, оскільки використовуються у всіх сферах людської діяльності. Необхідні застосування інформаційних технологій у таких сферах, серед іншого: освіта та наука; Ліки; логістика; банківський сектор.

В освіті інформаційні технології допомагають і покращують навчання. Використання мультимедійних технологій, які дозволяють учням ефективніше засвоювати матеріал. У галузі науки впровадження інформаційних технологій зробило доступними хмарні технології для обробки даних і обчислення великих обсягів даних. У медицині інформаційні технології дозволили отримувати, передавати та обробляти дані пацієнтів негайно. Застосування інформаційних технологій у логістиці дає змогу більш ефективно використовувати ресурси та товари, що в кінцевому підсумку призводить до економічного зростання. Розвиток банківського сектору безпосередньо залежить від інформаційних технологій, використання яких дає змогу банківській системі швидко та безперебійно обробляти інформаційні потоки. Наприклад, із впровадженням технології місцевих платежів ми зможемо використовувати нашу економіку більш зручно та безпечно.

Тому інформаційні технології дуже важливі в нашому житті, і жодна сучасна людина не уявляє свого життя без них. Зростання інформаційних технологій має важливе значення для соціально-економічного розвитку нашої країни, оскільки ці технології знайшли застосування в усіх сферах нашого життя і дозволяють краще розподіляти свій час і ресурси [57].

Ситуація на телекомунікаційному ринку, особливо за кордоном, характеризується тим, що телекомунікаційні мережі вже побудовані на практиці і більшість локальних шлейфів операторів доступні. У цих умовах основним джерелом прибутку є проходження трафіку через мережу, а отже,

відповідальність оператора за наповнення побудованої мережі трафіком шляхом впровадження нових послуг. Завданням більшості українських телекомунікаційних операторів є забезпечення зростання трафіку за рахунок активації базових послуг та впровадження нових додаткових послуг. З метою збільшення прибутку та капіталу компанії зрозуміло, що телекомунікаційні компанії хочуть більше використовувати наявну телекомунікаційну інфраструктуру та знизити експлуатаційні витрати на телекомунікаційне обладнання. Поступове підвищення рівня платоспроможності користувачів поступово призведе до збільшення кількості та якості телекомунікаційних послуг.

Сучасні споживачі телекомунікаційних послуг вже не мають достатньо базових послуг та стандартних умов для їх надання. Тому важливим завданням є адекватна оцінка розгортання інтелектуальних послуг у телекомунікаційній мережі. Вважаємо, що роль міжнародної інституційної системи в умовах нових викликів у сфері інформації та комунікації має бути сформульована так: визначити шляхи розвитку інформаційного суспільства та їх міжнародно-правове забезпечення; визначити перспективні напрямки використання ІКТ та їх міжнародно-правове регулювання ; визначити шляхи забезпечення міжнародної безпеки як проблеми, що почала набувати глобальних рис [9, с.42].

Зрозуміло, що сама міжнародна інституційна система не в змозі вирішити такі серйозні проблеми. Потрібна була допомога з боку міжнародних і національних неурядових організацій, міжнародних компаній і навіть окремих осіб. Координаторську роль взяли на себе універсальні міжнародні організації. Початок комплексного вирішення цих нагальних проблем покладається на організацію Всесвітнього саміту з інформаційного суспільства в два етапи: у Женеві в 2003 році та в Тунісі в 2005 році. Система Організації Об'єднаних Націй виявила проблеми з інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) .

Визначені на Всесвітньому саміті з інформаційного суспільства шляхи розвитку та становлення глобального інформаційного суспільства в рамках міжнародних організацій системи ООН було запропоновано в ряді напрямів. Співпраця з розвитку ІКТ спільно координується ООН та МСЕ. Спільні зусилля

МСЕ, Організації Об'єднаних Націй (ПРООН, Регіональні комісії ООН та ЮНКТАД) спрямовані на створення сприятливого середовища та максимізації соціальних, економічних та екологічних переваг інформаційного суспільства. Обсяг цих завдань вимагає широкого обміну інформацією між ними. Для координації їх роботи було створено декілька робочих органів, зокрема Групу інформаційного суспільства Організації Об'єднаних Націй (UNGIS), Робочу групу з управління Інтернетом та Інтернет Форуму з управління Інтернетом [1].

Питання, пов'язані з розвитком потенціалу для отримання переваг інформаційного суспільства, є компетенцією ООН (ПРООН, ЮНКТАД), ЮНЕСКО та МСЕ, які узгодять відповідні заходи. Координація міжнародного та регіонального співробітництва для подолання цифрового розриву та сприяння загальному доступу до інформаційно-комунікаційних технологій є обов'язком Організації Об'єднаних Націй (Регіональні комітети ООН, ПРООН, ЕКОСОП), МСЕ та ЮНЕСКО. На МСЕ було доручено розробку інформаційно-комунікаційної інфраструктури та питання безпеки. Проблеми інформації та доступу до інформації - в МСЕ та ЮНЕСКО. Актуальна тема збереження культурного та мовного різноманіття, культурної ідентичності, яка визначається як передумова розвитку інформаційного суспільства та вважається чинником сталого розвитку, покладена на ЮНЕСКО [15, С. 212].

За етичні аспекти інформаційного суспільства, заснованого на загальноновизнаних цінностях, відповідають ЮНЕСКО та Організація Об'єднаних Націй (ЕКОСОП). Перспективні сфери застосування ІКТ, які обговорюються в рамках міжнародних організацій системи ООН, охоплюють широкий спектр. Враховуючи позитивні можливості використання ІКТ в державному управлінні, бізнесі, освіті, охороні здоров'я, зайнятості, навколишньому середовищі, сільському господарстві та науці, кілька організацій працюють над вирішенням проблем їх застосування в цих сферах. З цією метою ООН та МСЕ, «електронний бізнес» – СОТ, ООН (ЮНКТАД), МСЕ, ЮНІДО, співробітництво та координація діяльності «електронний бізнес» будуть спільно здійснюватися за проектом «електронний уряд» співпраця та координація. Навчання "– ЮНЕСКО, МСЕ, ЮНІДО", електронне

здоров'я - ВООЗ і МСЕ, електронна зайнятість – МОП і МСЕ, електронне здоров'я - ВООЗ, ВМО, ЮНЕП, ООН (ООН-Хабітат), МСЕ, ІКАО, електронне сільське господарство - ФАО та МСЕ, «Електронна наука» – ЮНЕСКО, МСЕ, ЮНКТАД [1].

Забезпечення міжнародної безпеки є обов'язком МСЕ. Виклики, з якими вона стикається, вимагають спільних зусиль на кількох рівнях: боротьба з кіберзлочинністю, кібертероризмом та військовим використанням інформаційно-комунікаційних технологій. При цьому існує спільне усвідомлення та розуміння: необхідності захисту критичної національної інфраструктури, глобальних інформаційно-комунікаційних мереж і систем, а також цілісності накопиченої інформації; складність, серйозність і кількість загроз інформаційно-комунікаційним технологіям від природних і техногенних процесів і діяльності людини ; неефективність традиційних стратегій (наприклад, подібні заходи у сфері контролю над озброєннями або процесу стримування); необхідність об'єднання зусиль для підтримки та розширення внеску інформаційно-комунікаційних технологій у безпеку та цілісність держав; необхідність міжнародного співробітництва у розробці стратегій зниження ризику ІКТ. До цього додається спільна мета: створення глобальної культури кібербезпеки, сформованої Організацією Об'єднаних Націй [36, с.131].

Напрямки міжнародно-правового регулювання сучасних інформаційних відносин в умовах глобалізації виникли внаслідок зміни ролі, місця та значення інформації, поширення ІКТ та появи нових нормативних орієнтирів. Враховуючи проблеми сучасних міжнародних інформаційних відносин та відповідні ролі міжнародних інституцій, можна виділити ці сфери міжнародно-правового регулювання інформаційних відносин.

Перший напрям міжнародно-правового регулювання сучасних інформаційних відносин пов'язаний з міжнародно-правовою інформаційною системою. На мою думку, міжнародно-правову систему інформації можна визначити як сукупність модальностей міжнародно-правового регулювання (заборона, дозвіл, розпорядження), які спільно встановлені та реалізовані

суб'єктами міжнародного інформаційного права у своїй міжнародній інформаційній діяльності. Актуальність цієї сфери регулювання зростає через потенційне поширення неправдивої та спотвореної інформації та агресивної пропаганди.

Інший напрям міжнародно-правового регулювання пов'язаний з міжнародно-правовою системою комунікацій. Враховуючи сучасні тенденції міжнародно-правового регулювання використання телекомунікацій, функціонування глобальних інформаційно-комунікаційних мережевих систем, міжнародних центрів обробки даних – ця сфера потребує як нового наукового осмислення, так і вдосконалення міжнародно-правової системи з урахуванням нових категорій. і явищ [66, С. 168].

Третій напрямок – визначення правових аспектів окремих видів міжнародної інформаційної діяльності. Питання, пов'язані з міжнародно-правовою базою в частині поширення, обміну, збору, використання інформації та інших міжнародних відносин, безсумнівно, отримують різні погляди та інші підходи до широкого поширення інформаційно-комунікаційних технологій, мереж і систем.

Четвертий напрямок міжнародно-правового регулювання сучасних інформаційних відносин стосується регулювання міжнародно-правових аспектів зв'язку з огляду на необхідність узгодження технічних умов і стандартів передачі інформації в телекомунікаційних, глобальних інформаційно-комунікаційних системах і мережах.

П'ятий напрямок пов'язаний з розвитком Інтернету. Багато міжнародно-правових досліджень, що розглядають теми, пов'язані з Інтернетом, дають огляд низки проблем. Він містить як низку питань щодо міжнародно-правового регулювання самої мережі Інтернет, так і низку питань, що стосуються різноманітних функцій цієї інформаційно-комунікаційної мережі [71, с.79].

Шостим напрямом міжнародно-правового регулювання сучасних інформаційних відносин є дослідження питань, пов'язаних з міжнародною інформаційною безпекою. Розвиток цього напрямку досліджень почався в 1990-х роках. Практичний і науковий інтерес до всіх питань, пов'язаних із

використанням ІКТ, не лише на «добро», а й на «зло», викликав можливість їх подвійного використання. Воно посилюється ширшим використанням інформаційно-комунікаційних технологій для цілей, несумісних із підтриманням миру та безпеки.

Сьомий напрям міжнародно-правового регулювання сучасних інформаційних відносин пов'язаний із формуванням і розвитком концепції інформаційного суспільства, яка складається з основних тем, визначених в Окінавській хартії про всесвітнє інформаційне суспільство 2000 р., Женеві 2003 р. та Женева в 2003 році. У Тунісі в 2005 р. Основною метою було побудова інформаційного суспільства, яке сприяє розвитку потенціалу, сприяє сталому розвитку та покращує якість життя. Одинадцять перспективних напрямків розвитку інформаційного суспільства охоплюються різноманітними змістовними заходами щодо їх реалізації. Ймовірним восьмим напрямом міжнародно-правового регулювання сучасних інформаційних відносин можна назвати питання про відповідальність суб'єктів міжнародного права за міжнародні інформаційні злочини [25, С. 174].

Розглядаючи інформаційні виклики, завдання міжнародних інституцій та міжнародно-правового регулювання в умовах глобалізації, можна сказати наступне: Виклики, які ставить перед світовою спільнотою впровадження ІКТ, пов'язані з інформаційним суспільством, його використанням. на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та міжнародної інформаційної безпеки; Оскільки роль міжнародної інституційної системи полягає у визначенні шляхів розвитку інформаційного суспільства та його міжнародно-правового забезпечення; визначення перспективних напрямів використання ІКТ та їх міжнародно-правової бази ; Напрями міжнародно-правового регулювання сучасних інформаційних відносин в умовах глобалізації виникли внаслідок зміни ролі, місця та значення інформації, поширення ІКТ та появи нових нормативних орієнтирів.

2.3 Роль структури управління в формуванні інформаційно-комунікаційного забезпечення

Створення і використання інформаційно-комунікаційного забезпечення для будь-якого підприємства передбачає виконання наступних умов:

- структура інформаційно-комунікаційного забезпечення, її функціональне призначення повинні відповідати цілям, які стоять перед підприємством;
- інформаційно-комунікаційного забезпечення повинна контролюватися людьми, які розуміють її призначення, цілі й завдання, і використовуватися у відповідності з основними соціальними і етичними принципами;
- інформаційно-комунікаційного забезпечення повинна забезпечувати виробництво достовірної, надійної, систематизованої та своєчасної інформації.

Таким чином, для створення і використання інформаційно-комунікаційного забезпечення необхідно спочатку зрозуміти і збудувати структуру, функції і політику підприємства, цілі управління і прийняття рішень, можливості технологій, на яких передбачається будувати інформаційно-комунікаційного забезпечення.

Ключові елементи будь-якого підприємства – структура та органи управління, стандартні процедури, персонал, корпоративна культура. Побудова ІС має починатися з аналізу структури управління організацією. Координація роботи всіх підрозділів підприємства здійснюється через органи управління різного рівня.

Під управлінням розуміють забезпечення поставленої мети за умови реалізації наступних управлінських функцій: організаційної, планової, облікової, аналітичної, контрольної, стимулюючої.

Організаційна функція полягає у розробці організаційної структури та комплексу нормативних документів: штатного розпису підприємства, відділу, цеху, дільниці, інженерної групи із зазначенням підпорядкованості, відповідальності, сфери компетенції, прав, обов'язків і т. п. Найчастіше це викладається в положенні по відділу або в посадових інструкціях.

Планова функція полягає в розробці та реалізації планів по виконанню поставлених завдань.

Облікова функція полягає в розробці чи використанні вже готових форм і методів обліку показників діяльності підприємства: бухгалтерської, фінансової і т. п. У загальному випадку облік можна визначити як отримання, реєстрацію, накопичення та надання інформації про реальні господарські процеси.

Аналітична функція пов'язується з підбиттям підсумків виконання планів і замовлень, визначенням факторів, які на нього впливають, виявленням резервів, дослідженням тенденції розвитку і т. д. Аналіз результатів господарської діяльності підприємства за рік і більше проводять фахівці-аналітики, а на рівні цеху, відділу, - менеджер цього рівня (начальник або його заступник) спільно з фахівцем-економістом.

Контрольна функція найчастіше здійснюється менеджером відповідного рівня: контроль виконання планів, витрачання матеріальних ресурсів, використання фінансових коштів і т. п.

Мотиваційна функція передбачає розробку та застосування різних методів стимулювання праці працівників підприємства. Розрізняють:

- фінансові стимули у виді зарплати, премій, і т. п.;
- психологічні стимули – подяки, дипломи і т. п.

Стандартні процедури на підприємстві – правила, які регламентують всі сторони функціонування підприємства, починаючи від технологічних операцій випуску первинних документів на вироблену продукцію і закінчуючи аналізом пропозицій і скарг споживачів.

Корпоративна культура – сукупність уявлень, етичних принципів, типів поведінки, виконання бізнес-правил. Особливу роль відіграє важлива її складова – інформаційна культура персоналу і підприємства в цілому. Дуже важливим є активна участь менеджерів, у визначені кола проблем, завдань і функцій, які передбачається вирішувати в рамках ІС по своїй конкретній предметній області.

Будь-яке підприємство є складним організмом, який складається з великої кількості різнорідних об'єктів і процесів, що мають власні керуючі органи. Для

узгодження функціонування всього підприємства необхідна загальна багаторівнева система управління. У практиці менеджменту прийнято виділяти три основні рівні управління (ієрархії управлінської діяльності): стратегічний, тактичний, операційний. Управлінська піраміда, що відображає рівні зростання влади, відповідальності та динаміку прийняття рішень, показана на рис. 2.1.

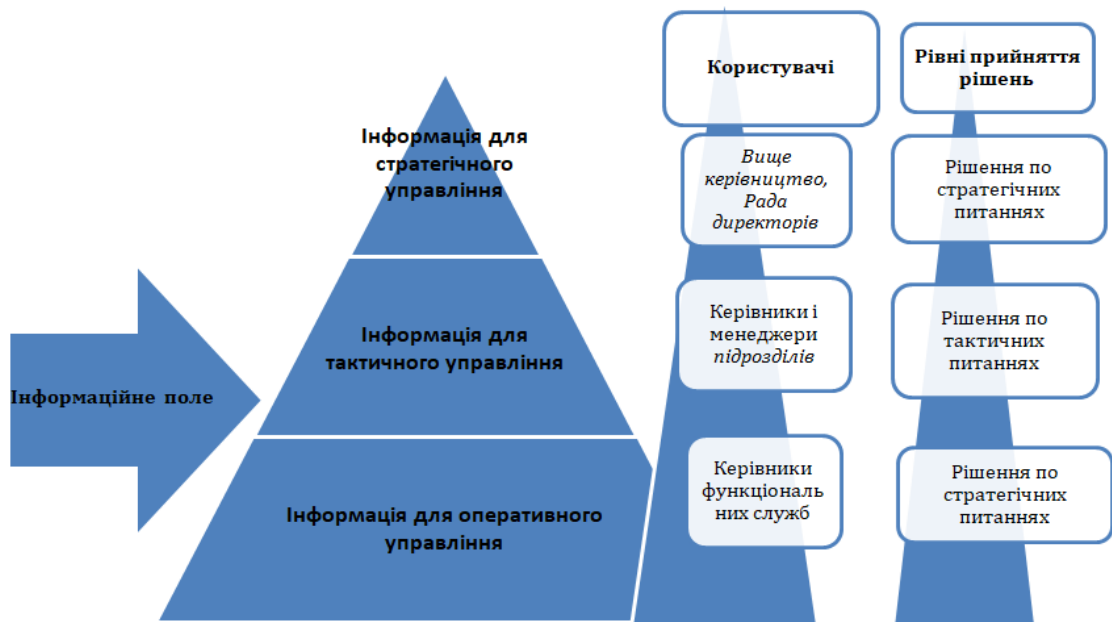

Рис 2.1 Управлінська піраміда і інформаційні системи управління

Стратегічний рівень забезпечує вироблення управлінських рішень, спрямованих на досягнення довгострокових стратегічних цілей організації. Оскільки результати прийнятих рішень проявляються через тривалий час (роки), особливе значення на цьому рівні має така функція управління, як стратегічне планування. Відповідальність за прийняття управлінських рішень надзвичайно велика і визначається не тільки результатами аналізу з використанням спеціального математичного апарату та інформаційних систем підтримки прийняття рішення, але й професійною інтуїцією менеджерів.

Тактичний рівень забезпечує вирішення завдань, що вимагають попереднього аналізу великої кількості різномірної інформації, що надходить з верхнього та нижнього рівнів. На цьому рівні особливого значення набуває така функція управління, як аналіз. Обсяг розв'язуваних завдань зменшується, але

зростає їх складність і відповідальність за результати. При цьому не завжди вдається виробити потрібне рішення оперативно - потрібен додатковий час на осмислення, збір відсутніх відомостей і т. п. Управління пов'язане з деякою затримкою між моментом надходження інформації та прийняттям рішень та їх реалізацією, а також між моментом реалізації рішень і отриманням реакції на них.

Функціонально-операційний рівень управління забезпечує вирішення багаторазово повторюваних завдань і операцій та швидке реагування на зміни вхідної поточної інформації. На цьому рівні досить великі як обсяг виконуваних функціональних операцій, так і динаміка прийняття управлінських рішень. Цей рівень управління часто називають оперативним - через необхідність швидкого реагування на зміну ситуації. На рівні оперативного управління великий обсяг займають облікові завдання.

На рис. 2.2 показано, як інформаційні технології та системи вписуються в систему управління сучасним підприємством. Зміни в одному компоненті неминуче викликають зміни в інших. Іноді на "ув'язку" таких змін йдуть місяці і роки, що призводить до серйозних кризових явищ.

Рис. 2.2 Місце і роль ІС і ІТ в управлінні підприємством

У відповідності з ієрархією управління підприємством інформаційні системи повинні мати відповідні рівні поділу та використання інформації. Зазвичай розрізняють наступні рівні: експлуатаційний, знання, управлінський і стратегічний. Управлінські завдання і відповідне їх інформаційне

супроводження визначаються для кожної функціональної підсистеми управління підприємством: маркетингу і продажів, планування, виробництва, фінансів, бухгалтерського обліку, контролю якості і т. п. (рис. 2.3)

Інформаційні підсистеми стратегічного рівня - інструмент для прийняття управлінських рішень керівниками найвищої ланки управління підприємством. З їх допомогою проводяться стратегічні дослідження, аналізують тривалі тренди, тенденції як на рівні окремого підприємства так і на рівні чинників зовнішнього середовища. Основне їх призначення –приводити діяльність підприємства у відповідність змінам умов зовнішнього середовища з метою отримання конкурентних переваг.

Підсистеми рівня тактичного управління розробляють для контролю, управління, прийняття прямих рішень і адміністративних дій менеджерів середніх ланок управління.

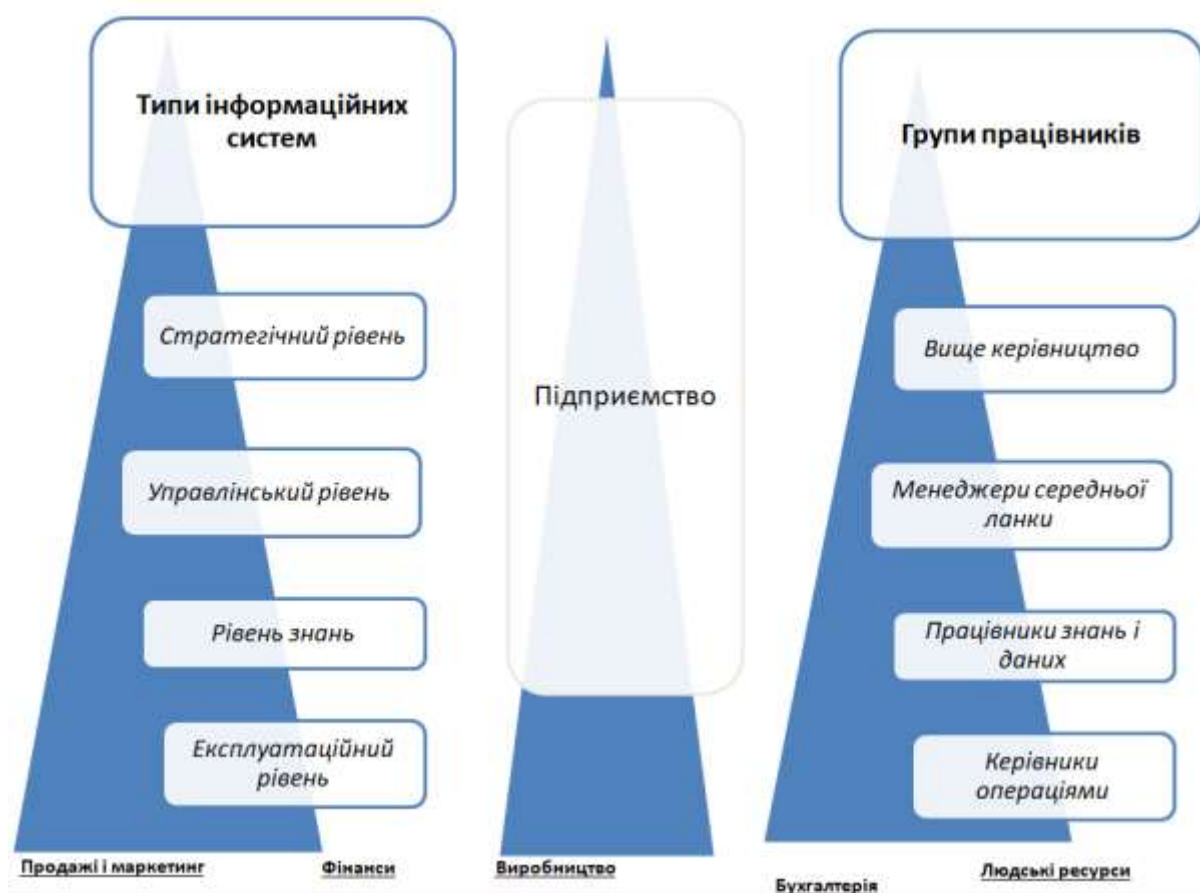

Рис. 2.3 Ієрархія управління підприємством

Підсистеми оперативного рівня управління покликані забезпечити видачу періодичні звітів про обсяги щоденного випуску продукції, її відвантаження покупцям, рівень надходження коштів на розрахунковий рахунок. Підсистеми операційно-експлуатаційного рівня підтримують управління операціями, стежать за елементарними діями підприємства, такими як продажі, платежі, робота з депозитами, платіжними відомостями, кредитування оперативних фінансових рішень, і регулюють потік матеріалів на виробництві.

Основна мета систем на цьому рівні полягає в тому, щоб відповісти на звичайні запитання та проводити потоки транзакцій через підприємство. Для відповіді на організаційні, технологічні та виробничі питання інформація повинна бути доступна, оперативна і точна. Ця область діяльності підприємства найбільш природньо підлягає автоматизації.

Інформаційні системи можуть також бути диференційовані за функціональним ознакою. Головні організаційні функції, як наприклад, маркетингу, виробництва, фінансів, бухгалтерського обліку та людських ресурсів, можуть обслуговуватися невеликими власними інформаційними системами. На великих підприємствах в рамках кожної з цих головних функцій, можуть функціонувати локальні інформаційні системи, які реалізують її часткові під функції. Наприклад, в межах функції оперативного управління виробництвом могла б функціонувати системи управління запасами, управління запуском партій товарів у виробництво.

Інформаційні системи, які складаються з окремих функціональних підсистем, і які розсереджені територіально по підрозділах підприємства, мають власну архітектуру і конфігурацію, програмно-апаратні засоби, систему управління і персонал, називаються розподіленими інформаційними системами.

2.4 Напрями забезпечення взаємодії підприємств в процесі здійснення інноваційної діяльності

Залежно від визначеної форми взаємовідносин необхідно враховувати напрямки, що забезпечують взаємодію підприємств в інноваційному процесі

безпосередньо в субпідрядному центрі. Співпраця йде за місцевою моделлю інноваційного екологічного розвитку. Її ідея полягає у створенні «регіональних науково-технічних центрів», які дозволяють зосередити в конкретній сфері науковий, освітній, виробничий, економічний потенціал, об'єднаний унікальним процесом технологічного розвитку. Ця модель дуже ефективна в розвитку науки і особливо високих технологій. Результатом такої моделі є мережа відносин з дуже високим ступенем децентралізації та самоорганізації [42].

Створення субрекрутингового центру має враховувати національний та регіональний рівень інноваційної політики. Перший рівень визначатиме узгоджену державну політику у сфері інновацій, реалізовуватиме робочі проекти, державне управління, заходи щодо розвитку наукового та науково-технічного потенціалу України. Другий рівень затверджує регіональні інноваційні програми, здійснює контроль за фінансуванням регіональних інноваційних програм з бюджетів, аналізує інноваційний потенціал та забезпечує наукове та інше забезпечення реалізації програм регіонального розвитку та інноваційних проектів [43].

Для реалізації моделі локального інноваційного середовища та визначення напрямів забезпечення взаємодії агропромислових підприємств необхідно також враховувати пріоритетні напрямки та виробництво, наприклад майбутній розвиток інформаційних технологій, що є одним із основних складових стратегії конкуренції. Це насамперед системи промислового управління, системи проектування комп'ютерної підтримки та інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень. Ці системи включають створення та експорт програмного забезпечення, роботу з базами даних, комп'ютерний консалтинг [44].

Для реалізації моделі локального інноваційного середовища та визначення напрямків забезпечення взаємодії сільськогосподарських підприємств необхідно також враховувати пріоритетні напрями та виробництво, а також перспективи розвитку майбутнього інформаційних технологій. По-перше, це системи управління промисловим бізнесом, системи

автоматизованого проектування та інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень. Ці системи включають створення та експорт програмного забезпечення, обробку та консультацію баз даних [44].

Вищезгадані механізми лежать в основі проекту субпідрядного центру, який сприяє інноваціям компаній аграрного сектору. У центрі також будуть розміщені елементи інноваційної інфраструктури, такі як технопарки, школи та бізнес-інкубатори. На центр субпідрядників можуть вплинути певні негативні фактори, наприклад відсутність ефективної інноваційної політики на національному та регіональному рівнях. У країні ще належить створити сприятливе середовище для інноваційного бізнесу, створити регіональну інноваційну інфраструктуру, підтримати наукомістке підприємництво, що породжує суперечності в розумінні особливостей розвитку інноваційної політики. Ще одним негативним фактором є системні проблеми вітчизняної науки, що підкреслює її небажання до радикальних реформ, щоб повернути Україні роль потужного виробника нових знань, конкурентоспроможних технологій і виробника високих технологій, а також отримати доступ до цих внутрішніх ресурсів і зовнішніх ринків.

Ще один негативний момент – в Україні відсутні механізми фінансування інновацій, тому основним джерелом фінансування інновацій є власність (кошти реінвестування). Країна також має обмежений доступ до науково-технічної інформації. Науково-технічний сектор потребує інформаційного забезпечення не лише для запатентованих винаходів і методичних рекомендацій для наукових досліджень, а й для потреб промисловості, оскільки новітні розробки не відповідають їхнім потребам розвитку. Загалом науково-дослідні інститути не мають можливості відстежувати ринковий попит, що вимагає створення відповідних центрів маркетингового аналізу. Також недостатньо розвинена аналітична система оперативного нагляду за науково-технічною діяльністю, що суттєво впливає на координацію наукових досліджень [45].

На сьогодні в Україні створено мережу регіональних центрів інноваційного розвитку, це було зроблено для становлення інноваційної моделі розвитку. Оскільки, досліджувана область Черкаська, то варто зауважити, що

вона входить до «Північний регіональний центр інноваційного розвитку» [46]. Відповідно до програм інноваційного розвитку дана область належить до регіонів, в яких прийняті та реалізуються як пріоритетні напрями інноваційної діяльності, так і цільові економічні програми інноваційного та/або науково-технічного розвитку [17].

Розвинений субпідрядний центр не братиме участі в інноваційній програмі за рахунок бюджетних коштів, оскільки має власну інвестиційну підтримку. Інноваційний потенціал Черкаської області досліджено у підході, який враховує процесні та результативні аспекти інноваційного потенціалу. Інноваційний потенціал розглядається як діяльність регіональних підрозділів щодо планування розробки, апробації та впровадження інновацій, а також аналізуються: загальна кількість компаній регіону, що займаються інноваційною діяльністю; частка таких компаній у загальній кількості організацій; кількість науково-дослідних і дослідно-конструкторських організацій; кількість працівників, які займаються дослідженнями та розробками.

Регіональні інноваційні взаємодії формуються за принципами національної інноваційної системи з мережами місцевих підприємств, приватних та громадських організацій, що забезпечують поширення нових технологій, її прояви визначаються [18]: взаємовідносинами бізнесу; державна інноваційна політика; НДДКР та фінансування; тип промислової структури; регіональна організаційна структура; масштаби міжрегіональної агломерації; можливість залучення зовнішніх ресурсів розвитку. Пропонований субпідрядний центр відноситься до типу споживчої мережі, оскільки об'єднує розробників і виробників продукції тваринного і рослинного походження [19], створює підтримку конкуренції, підвищує освітні та екологічні стандарти [20].

Створення в Україні унікальної мережі інформаційно-сервісних центрів аутсорсингу передбачатиме надання послуг підприємцям в регіонах. Це призведе до розвитку інновацій всередині промислових підприємств. Також задовольняються потреби ринку, такі як створення продуктів європейського зразка, створення бази аграрних стартапів та платформи для їх презентації,

підвищення рівня промислового виробництва, залучення національного розвитку у господарській діяльності. Метою цих центрів є відкриття комунікаційної платформи між підприємцями та розробниками технологій для активного виявлення та усунення проблем в економічній діяльності господарюючих одиниць за допомогою інноваційних винаходів.

Завданнями субпідрядного центру є виявлення та вирішення потреб бізнесу шляхом впровадження сучасних розробок, оцінка стану технічного оснащення регіонів України, сприяння автоматизованому виробництву для виробництва продукції найвищої якості, об'єднання винахідників, підвищення конкурентоспроможності на ринках України.

Створення субпідрядного центру дозволить підвищити попит на вітчизняну продукцію, підвищити глобальну конкурентоспроможність підприємств та виявити проблеми в економічному секторі. Ці аспекти можна досягти за допомогою інноваційних технологій, які можуть надати учасники платформи. Щоб описати пропонований центр або проаналізувати використану бізнес-модель з точки зору її ефективності та потенціалу розвитку, можна використовувати бізнес-модель Canvas (один із інструментів стратегічного управління підрядниками). Він містить 9 структурних блоків (рис. 2.4).

Рис. 2.4 Дев'ять структурних блоків бізнес-моделі

1) Споживчі сегменти – одна або кілька груп клієнтів, охоплених бізнес-моделью. Групи клієнтів представляють сегмент, оскільки відмінності в їх

застосуванні не призводять до відмінностей у пропозиціях; Взаємодія здійснюється через ті самі канали збуту, немає потреби будувати з ними інші відносини. Аутсорсинговий центр займає нішу в споживчому сегменті, оскільки обслуговує суб'єктів господарювання.

2) Цінність пропозиція – продуктивність, економія витрат і застосовність. Ці переваги надаються споживачеві після проекту. Мотивація партнерів: оптимізація та заощадження серед промислових партнерів: стратегічне співробітництво між неконкурентними компаніями Важливі функції субпідрядного центру Інтелектуальні, людські, фінансові ресурси Цінність пропонує високу продуктивність, значну економію коштів, адекватність Відносини з клієнтами Підтримка персоналізована Співвідношення ціни та якості Використання витрат.

3) Канали збуту цього проекту здійснюють орієнтацію на споживача на ціннісні пропозиції, тобто розробки та винаходи. Таким чином ціннісна пропозиція, продаж послуг передається споживачеві. Канали збуту також надають відгуки клієнтів.

4) Відносини з клієнтами – це особиста підтримка. Такий підхід допомагає краще визначити потреби клієнтів і досягти більш плідного результату співпраці.

5) Потоки доходів включають плату за користування послугами, що дозволяє клієнтам впроваджувати необхідні інновації.

6) Ключові ресурси, необхідні компанії для створення, підтримки, доставки, надання та обслуговування своїх ціннісних пропозицій, включають людські, інтелектуальні та фінансові ресурси.

7) Ключові функції необхідні для створення, підтримки, доставки та обслуговування цінних пропозицій компанії для конкретних сегментів споживачів з метою досягнення результатів. Ключовою діяльністю аутсорсингового центру є робота старт-ап-платформи, яка пропонується клієнтам компанії в консалтингових послугах.

8) Ключові партнери, тобто сторонні компанії або приватні трейдери (постачальники, посередники, партнери тощо) діють у формі стратегічної

співпраці між неконкурентними компаніями. Основним мотивом створення таких відносин є оптимізація виробництва та економія.

9) Структура витрат. Виходячи з цього, бізнес-модель може бути віднесена до категорії, де акцент зосереджений на вартості. За структурою витрати поділяються на категорії постійних витрат. Основними потребами потенційних замовників у формуванні ринку є потреба в проектах інноваційного розвитку в агробізнесі та консультаціях щодо їх застосування, тому цільовою аудиторією проекту можуть бути фермери, домогосподарства та агропромислові компанії. Слід зазначити, що ці замовники керуються стандартами якості вітчизняної продукції, але прагнуть зробити її міжнародною. Вони також спрямовані на покращення існуючих умов та використання автоматизованого обладнання та передових технологій. Потенційні замовники вимагають гарантії від компанії-постачальника на використання інформаційно-консультаційних послуг.

Для опису діяльності центру субконтрактації необхідно виявити вплив конкурентів на діяльність підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Результати ступеневого аналізу конкуренції на ринку

Особливості конкурентного середовища	В чому проявляється дана характеристика	Вплив на діяльність підприємства (можливі дії компанії, щоб бути конкурентоспроможною)
1. Вказати тип конкуренції - монополія/олігополія/ монополістична/чиста	Відсутність даних мереж в Україні	Створення єдиної мережі інформаційнокомунікаційного забезпечення з центрів субконтрактації, яка буде поглинати усі вітчизняні розробки
2. За рівнем конкурентної боротьби - локальний/національний	Охопить усі регіони України	Відкриються центри в кожній громаді
3. За галузевою ознакою - міжгалузева/ внутрішньогалузева	Стосується агропромислового сектору, ІТ-технологій	Поєднання усіх досягнень в галузях
4. Конкуренція за видами товарів: - товарно-родова - товарно-видова - між бажаннями	Конкуренція між різними видами стартапів, які можуть виконувати подібні функції в агропромисловому секторі	Несе позитивний вплив на діяльність підприємців
5. За характером конкурентних переваг -	Відбувається за допомогою вдосконалення якості	Дозволить захопити частину галузевого ринку шляхом

цінова / нецінова	продукції, технології виробництва, патентування і брендування і умов її продажу	випуску нових послуг, які принципово відрізняються від своїх попередників
6. За інтенсивністю - марочна/не марочна	роль торгової марки стартапів незначна, хоча самі марки стартапів можуть бути присутніми на ринку	Активне впровадження кожного окремого стартапу, немає акценту на якомусь одному

Джерело: складено на основі [31-32]

Згідно аналізу конкуренції на ринку, були виявлені фактори конкурентоспроможності центру: а) наявність споживачів даного виду продукції (аграрному сектору необхідні інноваційні розробки, відсутні аналоги в Україні); б) основні напрямки конкурентної боротьби на ринку (унікальність запропонованої платформи стартапів, швидке залучення розробок у виробництво, доступність для споживачів, розгалуженість мережі, дешевизна продуктів розробника, можливість інвестування і замовлення послуг); в) політика горизонтальної інтеграції (проведення діагностики на виявлення можливостей, управління агропромисловим сектором); г) розмаїття методів конкуренції (висока якість та технологічний рівень, надання сервісних послуг). Усі характеристики проекту у вигляді центрів субконтрактації зібрані у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Результати SWOT- аналізу

<p>Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> унікальність бази стартапів; швидке залучення розробок у виробництво; доступність для споживачів; розгалуженість мережі; дешевизна продуктів розробника; можливість інвестування і замовлення продукту; використання останніх технологій; супровід і підтримка наукових центрів. 	<p>Слабкі сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> відсутність реальних конкурентних переваг; брак деяких ключових навичок для ефективної конкуренції; брак фінансових ресурсів, недостатня прибутковість; відсутність міцної позиції, щоб боротися із загрозами; робота у стратегічній групі, яка втрачає своє підґрунтя, недоліки у стратегічній діяльності .
<p>Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> залучення фахівців; створення продукції за міжнародними стандартами; відкриття нових ринків; швидке оприлюднення результатів розробок. 	<p>Загрози:</p> <ol style="list-style-type: none"> переманювання кадрів; недобросовісна конкуренція; недовіра до продукції; використання старих розробок і технологій

Джерело: складено автором.

Для успішного створення та функціонування субпідрядного центру важливо дотримуватися стратегії спеціалізації, яка зосереджена на потребах цільового сегмента, не намагаючись охопити весь ринок. Мета – краще задовольнити потреби вибраного цільового сегмента, ніж конкуренти. Така стратегія може бути заснована на диференціації та стримуванні витрат або на обох, але тільки в межах цільового сегмента. Однак низька частка ринку в разі провалу стратегії може значно послабити конкурентоспроможність компанії.

Коли справа доходить до стратегії конкурентної поведінки, стратегія лідера є хорошим вибором. Він забезпечує реалізацію заходів, що генерують попит (навчання споживачів користуватися продуктом, формування регулярного попиту, збільшення одноразового споживання), а також сприяння появі нових додатків для існуючих послуг та визначення нових груп споживачів. Якщо ви подивитесь на розробку центру аутсорсингу для проекту, він відноситься до типу бізнес-моделей партнера, оскільки виступає посередником між замовниками та розробниками технологій. У цій моделі концепція «відділу» відноситься до бізнесу, орієнтованого на клієнта, через важливість діяльності – у пошуку та побудові відносин із споживачем.

Модель відкрита, оскільки вона розроблена для створення та підтримки цінності у співпраці із зовнішніми партнерами. Це можна зробити «ззовні» – використовуючи зовнішні ідеї або «зсередини» – шляхом надання третім сторонам ідей або активів, які не потрібні компанії.

РОЗДІЛ 3. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

3.1 Інформаційно-комунікаційне забезпечення системи на основі OLAP-технології та Data Mining

Перші управлінські інформаційні системи (Management Information Systems - MIS) стали з'являтися в 70-х роках ХХ століття, появу яких обумовили певні події у розвитку обчислювальної техніки.

Концептуальною основою побудови таких систем стала концепція баз даних.

MIS обслуговують управлінський рівень, забезпечуючи менеджерів середньої і вищої ланок поточною інформацією про виконання основних бізнес-процесів на підприємстві і про окремі зміни в зовнішньому середовищі.

Вони забезпечують інтерактивний доступ до показників поточної діяльності фірми, архіву звітів і рішень, наказів, розпоряджень і т. п.

Такі системи орієнтовані в основному на внутрішнього користувача і обслуговують функції планування, управління підрозділами та службами, контролю за виконанням рішень на управлінському рівні.

Функціональна схема MIS представлена нижче на рис. 3.1

Основні характеристики управлінських (MIS) систем на підприємстві:

– працюють з формалізованими або частково формалізованими даними і підтримують частково структуровані і слабоструктуровані рішення на функціонально-оперативному та управлінських рівнях, перетворюючи формалізовані дані в "MIS-файли".

– орієнтовані на інформаційне забезпечення поточних бізнес-процесів управлінських рішень, на створення звітів та контроль виконання;

– рішення, підтримані MIS, обов'язкові для виконання на експлуатаційному рівні, поповнюють "скарбничку" рішень в KWS і транслуються за допомогою OAS;

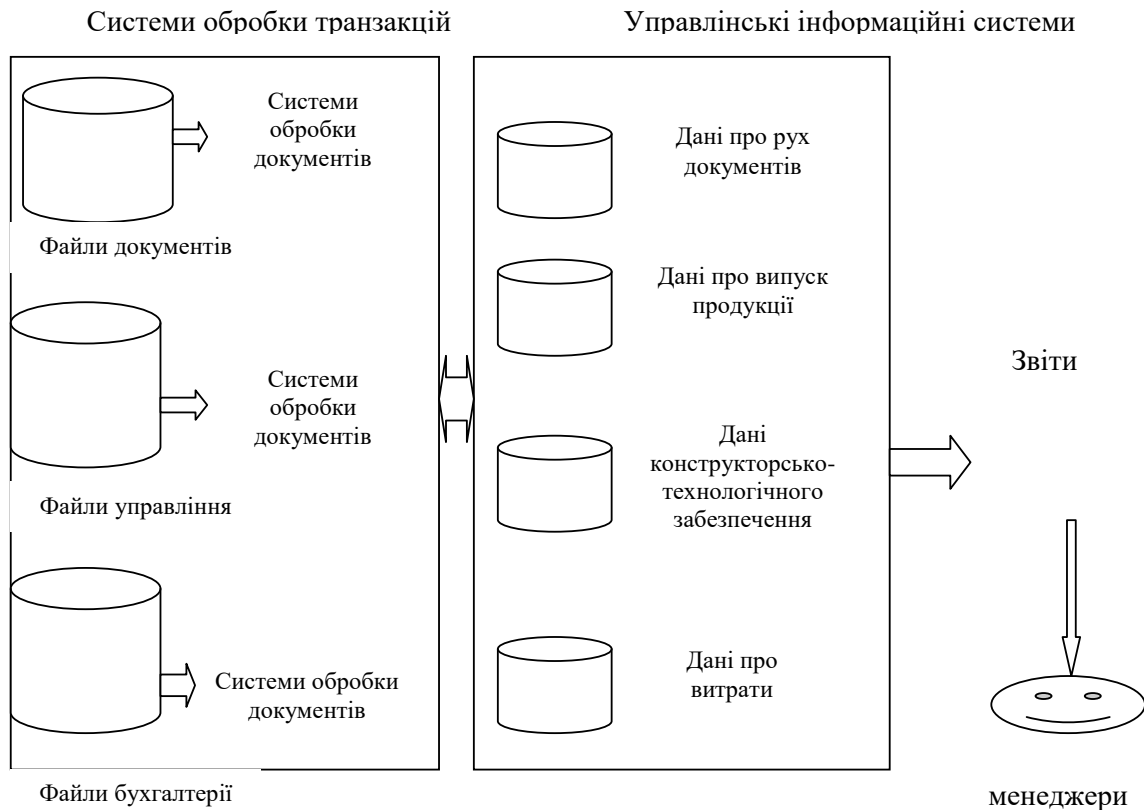

Рис 3.1 Схеми обробки даних і підготовки інформації в MIS

- строго визначають правила формування інформаційних потоків всередині інформаційного поля компанії;
- мають невеликі аналітичні можливості, обмежені рамками поточної діяльності на рівні підрозділів;
- недостатньо гнучкі, але мають можливості для адаптації в будь-якому підрозділі;
- MIS, як правило, є одним з основних модулів загальної корпоративної ІС;
- для його розробки, впровадження та інтеграції потрібен ретельний аналіз процесів та ідентифікація параметрів інформаційного поля підприємства.

На вітчизняних підприємствах MIS зазвичай розвивається на базі систем TPS і OAS, з яких часто починається автоматизація рутинних процедур і процесів. Внаслідок цього MIS поступово перетворюється в автоматизовану інформаційну систему управління підприємством.

У 1980-і роки американські та японські компанії почали розвивати інформаційні системи, які різко відрізнялися від MIS. Ці системи поклали початок процесу "інтелектуалізації" ІС. Нові системи були меншими, інтерактивними, і їх метою було допомогти кінцевим користувачам працювати з усіма типами даних, проводити аналітичні дослідження, будувати моделі і розігрувати сценарії для вирішення слабкоструктурованих і взагалі неструктурованих проблем в інноваційних проектах. Системи, що надають такі можливості, називаються системами підтримки прийняття рішень - СППР (Decision Support System - DSS).

У середині 1980-х такі системи стали використовуватися в поточній діяльності великих компаній і корпорацій. В даний час DSS є обов'язковою частиною корпоративних ІС (КІС) (рис.).

Наведемо основні характеристики систем підтримки прийняття рішення:

- забезпечують інформаційну підтримку для рішень проблем, які не можуть бути визначені заздалегідь;
- застосовують складний багатовимірний і багатофакторний аналіз та інструментальні засоби моделювання;
- гнучкість використання, адаптованість і швидку реакцію при вирішенні проблем управління.

DSS складаються з трьох компонент:

- 1) програмного ядра;
- 2) сховища даних;
- 3) аналітичних засобів обробки, аналізу та подання інформації, телекомунікаційних пристроїв.

Сховище даних надає єдине середовище зберігання корпоративних даних, організованих у структури та оптимізованих для виконання аналітичних операцій.

Програмні засоби дозволяють кінцевому користувачеві, який не має спеціальних знань в області інформаційних технологій, здійснювати навігацію і подання даних у термінах предметної області. Для користувачів різної

кваліфікації DSS надають в розпорядження різні типи інтерфейсів доступу до своїх сервісів (рис. 3.2).

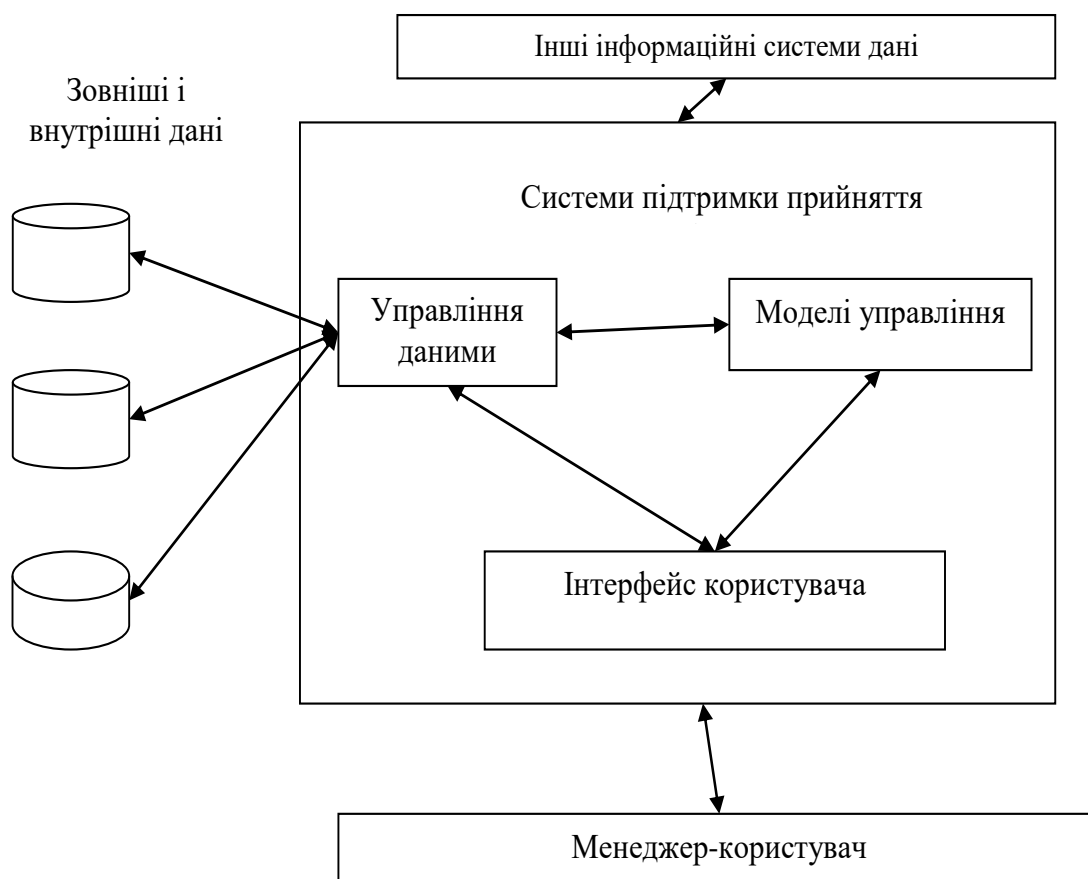

Рис. 3.2 Основні компоненти системи підтримки прийняття рішення

Аналітичні системи дозволяють вирішувати три основні завдання: аналіз різномірної багатовимірної інформації з різним ступенем формалізації в реальному часі, подальший інтелектуальний аналіз даних з побудовою моделей розвитку ділової ситуації та ведення звітності.

Процес прийняття ділового рішення (рис. 3.3) відрізняється від аналогічного процесу в науковій або соціальній сфері тим, що перетворення робочої гіпотези в рішення ускладнюється двома об'єктивно існуючими проблемами.

Перша з них полягає в тому, що накопичення особистого досвіду в ході повсякденної діяльності у бізнесменів відстає від динамічної зміни економічної ситуації.

Друга – полягає в тому, що в підприємницькій діяльності – практично відсутня можливість проведення цілеспрямованих експериментів, які дозволяють перевіряти правильність гіпотези на практиці.

Отже, стосовно до бізнес-діяльності процес прийняття рішення зазнає розриву як мінімум у двох точках: на етапі висунення гіпотез і на етапі експериментальної верифікації моделей. Ліквідувати ці розриви покликана технологія багатовимірного аналізу даних (On-Line Analytical Processing – OLAP), яка є одним ключових напрямків розвитку інформаційних технологій.

Поняття OLAP. Завдання їх використання. OLAP – це не окремо взятий програмний продукт, не мова програмування і навіть не конкретна технологія. Якщо постаратися охопити OLAP у всіх його проявах, то це сукупність концепцій, принципів і вимог, що лежать в основі програмних продуктів, які полегшують аналітикам доступ до даних [24].

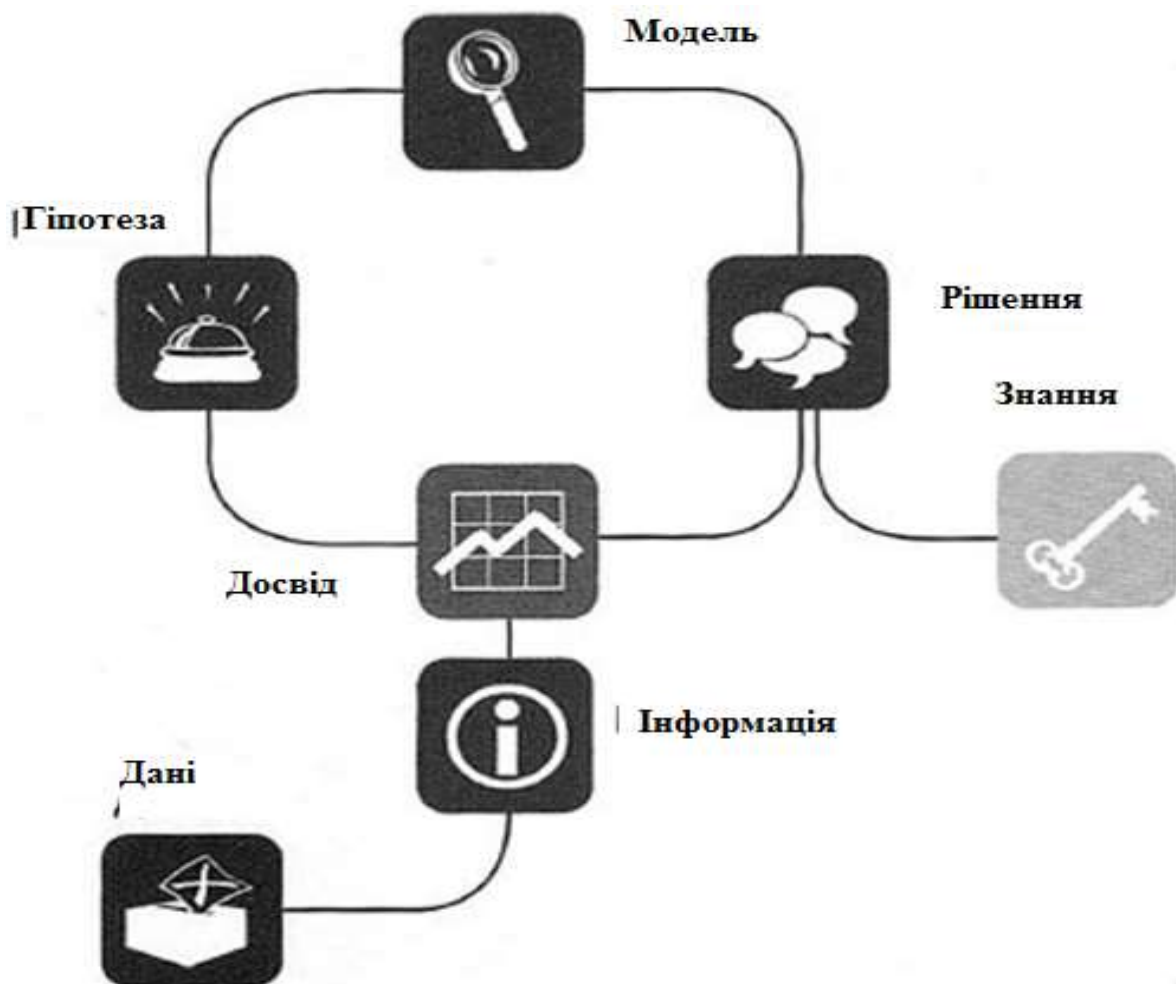

Рис. 3.3 Ітераційний процес прийняття рішення

Не дивлячись на те, що з таким визначенням навряд чи хто-небудь не згодиться, сумнівно, щоб воно хоч на йоту наблизило нас до розуміння цього

поняття. З'ясуємо, навіщо аналітикам треба якось спеціально полегшувати доступ до даних. Річ у тому, що аналітики – це особливі споживачі корпоративної інформації. Задача аналітика – знаходити закономірності у великих масивах даних.

Тому аналітик не звертатиме уваги на окремо взятий факт, що в четвер четвертого числа контрагенту Пилипку П.П. була продана партія туалетного паперу – йому потрібна інформація про сотні і тисячі подібних подій. Одиночні факти в базі даних можуть зацікавити, наприклад, бухгалтера або начальника відділу продажів, в компетенції якого знаходиться операція.

Аналітику одного запису мало – йому, наприклад, можуть знадобитися всі операції даного філіалу або представництва за місяць, рік. Заразом аналітик відкидає непотрібні йому подробиці на зразок ідентифікаційний № покупця, його точна адреса і номер телефону, індекс контракту і тому подібне. В той же час дані, які потрібні аналітику для роботи, обов'язково містять числові значення – це обумовлено самою суттю його діяльності.

Отже, аналітику потрібно багато даних, ці дані є вибілковими, а також носять характер «набір атрибутів – число». Останнє означає, що аналітик працює з таблицями наступного типу.

3.2 Актуальні проблеми та перспективи розвитку системи сучасних інформаційно-комунікаційних технологій

Інформаційні ресурси як стратегічна категорія в міжнародних відносинах визначають роль і місце кожної держави у світовій ієрархії, тому проблема міжнародного співробітництва в інформаційній сфері набуває глобального інтересу. Інформаційний фактор є чинником міжнародного впливу, інструментом дипломатії та глобальною стратегією світового порядку. Інформаційно-комунікаційні революції кардинально змінили всі аспекти міжнародного співробітництва. Їх вплив можна побачити у ставленні до знань, методів прийняття рішень, засобів навчання та характеру лідерства.

Знання є рушійною силою, яка заохочує міжкультурне розуміння та збільшує участь людей у прийнятті рішень, які впливають на їхнє життя. Міжнародні урядові та неурядові організації роблять значний внесок у міжнародну інформаційну політику, головною метою якої є вирішення глобальних проблем інформаційного суспільства, забезпечення розвитку регіональної комунікації, дослідження тенденцій та аналіз міжнародних проблем, викликаних новими інформаційно-комунікаційними технологіями [14, с.238].

Розвиток інформаційного суспільства як домінантної тенденції сьогодення неминуче призведе до глибоких змін у державному управлінні. Ці зміни стосуються не лише необхідності залучення держави до створення базових політичних, економічних, соціальних, технічних і технічних умов для становлення електронної демократії, а й поступового розвитку електронного урядування.

Система державного управління сама повинна адаптуватися до реалій інформаційного суспільства, де кожен громадянин може створювати та збирати інформацію та знання, вільний доступ, використовувати та обмінюватися інформацією та знаннями, а також використовувати інформаційні технології для її соціального та особистого вдосконалення. сприяти розвитку, покращенню якості життя та створенню умов для відкритого та прозорого державного управління.

Реалізація міжнародної інформаційної політики здійснюється через глобальні стратегії регіональних міжурядових організацій та національні програми інформаційної політики. Рада Європи, Європейський Союз, Організація Північноатлантичного договору та Організація Об'єднаних Націй проводять активну міжнародну інформаційно-комунікаційну політику, зосереджуючись на співробітництві з окремими країнами в рамках Програми сусідства (ЄС), міжнародними організаціями, багатонаціональними компаніями та інших країн. Пріоритетами інформаційного співробітництва є збільшення пропускну здатності регіональних телекомунікаційних мереж, розвиток

інтелектуального потенціалу Європи та створення правової та нормативної бази для функціонування регіональних інформаційних ринків [39, с. 211].

Концентрація комунікацій у світі призвела до інтенсивного розвитку інформаційної сфери в найбільш розвинених регіонах, особливо в Європі. Найвпливовіші регіональні міжнародні організації Рада Європи/Європейський Союз значно посилили свою увагу до питань комунікації, ролі ЗМІ у висвітленні глобальних справ людства. Комунікація, як пріоритетна програма дій, включена в усі проекти європейських міжурядових організацій, зовнішньополітичні концепції європейських держав, є частиною економічного розвитку регіону.

Результати сучасної інформаційної політики та програм інформаційного суспільства знайшли відображення в діяльності та документах основних європейських міжурядових організацій Ради Європи та Європейського Союзу 2015-2016 – Програма «Інтеграція та різноманітність: нові тенденції європейської медіа-політики та нові Комунікаційні послуги» «Біла книга про європейську комунікаційну політику». Документи Ради Європи, зокрема Політична декларація «Інтеграція та різноманітність: нові тенденції європейської медіа-політики та нові комунікаційні послуги», а її резолюції підкреслюють, що Рада Європи є єдиною загальноєвропейською політичною організацією у комунікаційному вимірі та продовжують відігравати ключову роль у демократичному врядуванні створення цінностей і принципів, створення єдиних загальноєвропейських стандартів у сфері медіа та нових комунікаційних послуг [30, с. 27].

Програма дій «Інтеграція та різноманітність: нові тенденції європейської медіа-політики та нові комунікаційні послуги» охоплює такі сфери європейської інформаційної політики, як: 1) свобода вираження поглядів та інформації в кризових ситуаціях та в боротьбі з тероризмом; 2) культурне розмаїття та плюралізм ЗМІ в епоху глобалізації; 3) права людини та регулювання ЗМІ та нових комунікаційних послуг в інформаційному суспільстві. Стратегія Європейського інформаційного суспільства вирішує проблему економічної асиметрії в регіоні, змінюючи їх економічний розвиток

через рівність у політичному, економічному, правовому та культурному планах, зберігаючи при цьому національну ідентичність та ідентичність європейських народів.

Це свідчить про те, що Порядок денний Європейського інформаційного суспільства став безпрецедентним для конструктивної співпраці між країнами регіону та відповідає інтересам Європейського співтовариства, що дасть змогу вирішувати інші проблеми регіону. Європейський Союз є найвпливовішим державним союзом у європейському регіоні. Регіональна політика цієї організації спрямована на усунення бар'єрів і нерівності між країнами та громадами, усунення диспропорцій в інформаційних потоках, зміцнення інформаційних ресурсів, збереження національної ідентичності та ідентичності. Інформаційна політика ЄС — це ідеологія європейського комунікаційного співробітництва, узгоджена членами міжнародного співтовариства, і є втіленням програм розвитку інформації та концепцій співпраці у сфері інформації та комунікацій. Співпраця між державами-членами ЄС у сфері інформації та комунікації відбувається через спільну інформаційну політику, що реалізується за специфічною архітектурою, що складається з трьох рівнів — національного, регіонального та глобального, у трьох регіонах — внутрішньої політики, зовнішньої політики та регулювання [38].

Реалізація ідеї інформаційного суспільства — оптимальне використання інформаційно-комунікаційних технологій для європейської інтеграції та для задоволення загальних потреб; розробка правової бази для вільної конкуренції у світових інформаційних продуктах та послугах; створення європейської інформаційної магістралі на основі взаємозв'язку національних мереж електронної комерції; впровадження інформаційних технологій для покращення освіти, кваліфікації та життєвих навичок у новому середовищі; підвищення потенціалу європейської промисловості та забезпечення її конкурентоспроможності на світовому ринку.

ЄС реалізує близько 500 програм і проектів, спрямованих на загальний розвиток інформаційного сектору, ефективність промисловості та впровадження високих технологій у всіх сферах життя країн-членів ЄС.

Європейський Союз розробляє програми досліджень ІТ у різних контекстах у стратегічних напрямках європейського розвитку, на основі об'єднання інтелектуального потенціалу та інформаційних ресурсів [41, с.49]. Інформаційні програми ЄС включають широкий спектр європейського співробітництва з метою розвитку передових інформаційно-комунікаційних технологій, сприяння глобальній інноваційній політиці, адаптації європейських ринків до нових соціально-економічних умов та розвитку більш інтерактивних досліджень.

Метою Ради Європи є інтеграція європейського інформаційного простору, побудова інформаційного суспільства, встановлення європейських правових стандартів у сфері комунікацій, гарантування принципів свободи вираження поглядів та обміну інформацією, а також розвиток ЗМІ для інформаційне суспільство. новітні комунікаційні технології. У контексті глобального інформаційного суспільства Рада Європи посилює свою роль у міжнародному співробітництві як організація, яка підтримує стандарти Європейської конвенції з прав людини, європейські соціальні пріоритети та європейський зміст інформаційної революції. Відділ інформації та документації Центру передового досвіду підтримує міжнародне співробітництво в регіоні через місії, інформаційні центри та офіси в країнах-членах.

Роль цих інституцій полягає в поширенні інформації щодо керівних принципів та результатів Ради Європи, сприяння зміцненню демократичної системи через співпрацю з ЄС, а також сприяння дослідженням та інформації про людей Ради Європи. права, співпраця з правозахисними організаціями та транскордонний обмін інформацією. Окрім поточної комунікаційної роботи, інформаційні місії Центру передового досвіду перекладають та публікують документи про діяльність організації, організують семінари та круглі столи на актуальні теми міжнародного співробітництва, а також за запитом запитують інформацію з бази даних Центру передового досвіду. Рада Європи також активно займається питаннями правового регулювання Європейського інформаційного простору [36, с. 258].

Реалізація програм Ради Європи закріплена в керівних принципах, конвенціях, рекомендаціях, резолюціях, деклараціях з інформації та комунікації

Комітету міністрів держав-членів. Конвенції є обов'язковими для країн, які їх ратифікували, рекомендації є необов'язковими та виражають офіційні наміри, вони не є обов'язковими для держав-членів, за винятком того, щоб висловити свої зобов'язання. Значення цих документів полягає в тому, що вони визначають певні проблеми та необхідність їх вирішення на міжнародному рівні. У рекомендаціях визначено критерії остаточного прийняття норм і правил на найвищому рівні права відповідно до конвенцій.

Резолюції та декларації мають моральний ефект через сформульовані в них принципи міжнародних інформаційних відносин. Рада Європи визначила основні правила та принципи побудови інформаційного суспільства в Європі: створення єдиної системи інформаційної мережі для вільного потоку інформації; сприяти соціальному та соціальному розвитку європейських країн; реалізація концепції інформаційної економіки, розвиток світового ринку інформаційних послуг та електронної комерції; захист основних прав і свобод людини та засобів масової інформації; дослідження негативного впливу новітніх інформаційно-комунікаційних технологій на соціальний захист та права на зайнятість населення Європи; повага до культурної самобутності та національної ідентичності; захист прав інтелектуальної власності в Європейському інформаційному просторі [37, с. 61].

Рада Європи звертає увагу на процеси інтернаціоналізації та глобалізації, які впливають на культурне розмаїття та взаємодію різних національних культур і цивілізацій. З одного боку, проблема полягає в уніфікації національних цінностей та поширенні культури та стандартизованих ЗМІ, з іншого боку, міжурядові інституції та європейські уряди підтримують політику діалогу між культурами та цивілізаціями, збереження культур. національна ідентичність у концентрації та конвергенції медіаринків. Бажання швидко отримати прибуток та оптимізувати медіаіндустрію може поставити під загрозу спільні демократичні цінності, але ці процеси можуть бути зосереджені, як якісно, так і кількісно, на підтримці незалежності, різноманітності та плюралізму ЗМІ на місцевому та глобальному рівнях.

Таким чином, транскордонне культурне співробітництво та безкоштовне розповсюдження різноманітних медіа-продуктів та послуг могли б сприяти позитивному розвитку глобалізації. З цієї точки зору, Рада Європи має завдання поділитися досвідом щодо європейської інформаційної політики та практики з іншими організаціями та новими державами-членами. Важливо, щоб європейська спільнота в цілому усвідомлювала свою відповідальність за різноманітність медіаконтенту [21, с. 17]. Збереження європейських демократичних цінностей є важливим для політичного сектору, зокрема підтримка різноманітності ЗМІ для демократичного розвитку суспільства, позитивного впливу глобальної концентрації ЗМІ на місцевому рівні, вирішальної ролі Ради Європи в політиці різноманітності.

Нові тенденції в європейській інформаційній політиці визначаються практичними діями та програмами держав-членів Ради Європи, які спрямовані на створення унікального інформаційного середовища для континенту, своєрідного піонера європейської інформації, що уможливило впровадження інтегрованого електронного середовища. - уряд. нові комунікаційні послуги, щоб захистити свободу вираження поглядів, плюралізм і незалежність засобів масової інформації та комунікацій, розвивати електронну комерцію та зберегти національну ідентичність та культурну ідентичність народів Європи.

ВИСНОВКИ

Інформаційно-комунікаційне забезпечення – це сукупність методів, виробничих процесів та інтегрованих програмно-технічних засобів для збору, обробки, зберігання, поширення, відображення та використання інформації на користь її користувачів. Історія інформаційних технологій сягає глибокої давнини. Весь життєвий цикл інформаційних технологій представлений п'ятьма епохами. У перший обліковий період (кінець 1950-х- початок 1960-х років) комп'ютери першого і другого покоління використовувалися для вирішення деяких завдань, тобто деяких електронних засобів обробки даних.

У другий функціональний період (до середини 1970-х років) була використана повністю електронна обчислювальна машина, перехід на автоматизовані системи керування. Інформаційні технології були особливо успішними з середини 1970-х років, коли були створені перші персональні комп'ютери, які значною мірою автоматизували багато людських процесів. У четвертому періоді, який розпочався в середині 1980-х років, у взаємопов'язаному суспільстві велика увага приділялася можливості отримання конкурентних переваг за допомогою ІКТ.

Зараз настає п'ята ера – згуртоване глобальне суспільство, де компанії можуть використовувати комп'ютерні інформаційні технології для глобальної діяльності. Аналіз основних практичних подій в інформаційному суспільстві говорить про те, що процес зміни знань у світі є незворотним, тепер з'явилася нова карта світу – інформація, яка відображає стан цього регіону в кожному регіоні.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій сприяє розробці, виготовленню та поширенню культурно-просвітницького матеріалу; пропонує всім людям можливість бути більш активними в суспільстві на національному, регіональному та місцевому рівнях, використовуючи новітні інформаційні технології. Використання інформаційно-комунікаційних технологій прискорить досягнення цілей за рахунок скорочення часу на передачу та отримання

інформації та за рахунок скорочення документообігу через електронні засоби масової інформації.

Світова інформаційна інфраструктура підлягає правовому регулюванню в рамках інформаційних зв'язків з громадськістю, організаційно-технічних критеріїв, якими вона є. Глобальна контртерористична стратегія ООН була прийнята 8 вересня 2006 р. у формі резолюції та подібного плану дій. Вперше в ООН боротьба з кібертероризмом розглядається у другому розділі Плану дій «Заходи щодо запобігання та боротьби з тероризмом».

Розглядаючи нормативні документи міжнародних та регіональних організацій у сфері регулювання правового регулювання інформаційно-комунікаційних технологій у міжнародних відносинах, можна констатувати, що єдиного орієнтиру та підходу до розуміння проблеми інформаційного тероризму досі не створено. встановлений. Жодна країна світу не може самостійно протистояти загрозі кібертероризму через його масштаби та наднаціональний характер.

Проаналізовано основні принципи партнерства у формуванні та розвитку інноваційної мережі, яких мають керуватися учасники співпраці. Вони становлять основу структурно-функціональної моделі для побудови цілісної міжорганізаційної комунікаційної системи, що забезпечує складні мережеві взаємодії. Висвітлено вплив моделі локального інноваційного середовища на формування, функціонування та розвиток субпідрядного центру та висвітлено фактори негативного впливу. Також було досліджено інноваційний потенціал національних областей з урахуванням принципів національної та регіональної інноваційних систем.

Сформована бізнес-модель центру субконтрактації з дев'яти структурних блоків за зразком інструмента стратегічного управління. Ступеневий аналіз конкуренції на ринку дозволив виявити фактори конкурентоспроможності центру субконтрактації, основними з яких є політика горизонтальної інтеграції та розмаїття методів конкуренції. На основі характеристик центру здійснено узагальнення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз у SWOT-аналізі та наведено оцінку ефективності запропонованих напрямків створення центру.

Список використаних джерел

1. Підручники для студентів. Маркетинг. URL.: http://stud.com.ua/49848/marketing/informatsiyne_sistemi_marketingu
2. Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=853>
3. Інвестиції. Портал про інвестиції. URL: <http://investycii.org/investuvanya/konferentsiji/problemy-formuvanya-ta.html>
4. Захарченко Н.В. Комунікаційне забезпечення маркетингу інноваційної діяльності. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7747/1/30-31.pdf>
5. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publinform_u.htm
6. Козловська О.С. Інформаційні технології в організації інформаційноаналітичного забезпечення державного управління. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvamu_upravl/2011_2/31.pdf
7. Микитюк П. П, Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.
8. Інформаційні системи та технології на підприємстві : конспект лекцій. Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. 128 с.
- 9) Волох О.К. Поняття і складові інформаційно-комунікаційної інфраструктури. Науковий вісник Ужгородського нац. у-ту, 2014. Серія ПРАВО. Випуск 29. Частина 2. Том 4/2. С.29-32
10. Попова І.А. Інформаційна інфраструктура міжрегіонального співробітництва. Економіка та право. № 3 (42). 2015. С.63-68
11. Формування інформаційної інфраструктури науково-технічної та інноваційної діяльності: аналітичний огляд. К. : УкрІНТЕІ, 2011. 110 с.

12. Березняк Н.В. Деякі питання розбудови інформаційної інфраструктури науково-технічної й інноваційної діяльності в Україні. Науково-технічна інформація. 2012. № 4. С. 3–7.

13. Березняк Н.В. Підходи до формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики. Науково-технічна інформація. 2014. № 2. С. 3–9.

14. Березняк Н.В. Формування інформаційної інфраструктури у складі національної інноваційної системи України. Науково-технічна інформація. 2016. № 2. С. 10–15.

15. Янковська О. І. Інноваційний процес у сільському господарстві. Наука і економіка: Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. 2009. №4 (16). С. 54-58.

16. Бойко Т. В. Методичні підходи щодо оцінки ефективності організаційно-економічного механізму регулювання управлінської діяльності підприємницького кластеру / Т. В. Бойко. // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 15–21.

17. Бойчик І. М. Економіка підприємства / І. М. Бойчик. – Київ : Атака, 2002. – 480 с.

18. Больботенко І. В. Організація заходів з технічного переозброєння виробництва в сучасних умовах господарювання / І. В. Больботенко // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. – 2003. – № 50. – С. 90–94. 217

19. Большаков А. С. Моделирование в менеджменте : учеб. пособие / А. С. Большаков. – Москва : Филинь, 2000. – 157 с.

20. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилиана. – 2-е изд., доп. и перераб. – Москва : Институт новой экономики, 1997. – 864 с.

21. Борщ В. І. Формування механізму оцінювання ефективності діяльності управлінського персоналу промислового підприємства / В. І. Борщ. – Дисертація канд. екон. наук: 08.00.04, Одес. нац. політехн. ун-т. – Одеса, 2014. – 240 с.

22. Бурцева Т. А. Управление маркетингом : учеб. пособ. / Т. А. Бурцева, В. С. Сизов, О. А. Цень. – Москва : «Экономистъ», 2005. – 271 с.
23. Валькова Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій та впровадження електронної логістики на промислових підприємствах / Н. В. Валькова // Економіка: реалії часу : електрон. наук. вид. / Одеський національний політехнічний університет. – Одеса, 2013. – № 4. – С. 155–160.
24. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України : Статистичний бюлетень // Державна служба статистики України. – 2017.
25. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України : Статистичний бюлетень // Державна служба статистики України. – 2016.
26. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України : Статистичний бюлетень // Державна служба статистики України. – 2015.
27. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України : Статистичний бюлетень // Державна служба статистики України. – 2013.
28. Виленский М. А. Экономическое содержание технического перевооружения производства / М. А. Виленский // Вопросы экономики. – 1984. – № 5. – С. 46–55.
29. Винограй Э. Г. Системно-диалектический подход: теория и методология / Э. Г. Винограй. – Кемерово : КемТИПП, 2014. – 308 с.
30. Виханский О. С. Менеджмент: человек, стратегия, организация, процесс / О. С. Виханский, А. И. Наумов. – Москва : Фирма Гардарика, 1996. – 416 с.
31. Гавкалова Н. Л. Аналіз стану управлінської діяльності персоналу машинобудівних підприємств / Н. Л. Гавкалова, В. В. Гришина // Проблеми економіки. – 2018. – № 1 (35). – С. 165–173. (Index Copernicus).

32. Гавкалова Н. Л. Взаємозв'язок соціального капіталу та трансакційних витрат / Н. Л. Гавкалова, В. В. Гришина // Економіка розвитку. – 2015. – № 3 (75). – С. 56–65. (Index Copernicus).

33. Гавкалова Н. Л. Менеджмент персонала : учебное пособие. 3-е изд., перераб. и доп. / Н. Л. Гавкалова, Н. С. Маркова. – Харьков : ИД «ИНЖЭК», 2009. – 296 с.

34. Гавкалова Н. Л. Соціальний капітал як чинник економічного розвитку суспільства / Н. Л. Гавкалова, В. В. Гришина // Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми розвитку підприємств в умовах нестабільної економіки» (Кіровоград, 15 грудня 2015 р.). – Кіровоград : КОД, 2015. – С. 5–6.

35. Гавкалова Н. Л. Соціально-економічний механізм ефективності менеджменту персоналу: методологія та концепція формування : наукове видання / Н. Л. Гавкалова. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2007. – 400 с.

36. Гавкалова Н. Л. Соціально-економічні аспекти забезпечення ефективності кадрового менеджменту : монографія / Н. Л. Гавкалова, Т. В. Кайнова. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. – 236 с. 219

37. Гавкалова Н. Л. Управління витратами на персонал – основа ефективності менеджменту персоналу : монографія / Н. Л. Гавкалова, А. С. Криворучко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 232 с.

38. Гавкалова Н. Л. Управління комунікаціями на підприємствах / Н. Л. Гавкалова, В. В. Гришина // Матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції молодих учених та студентів «Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти» (Харків, 22 квітня 2016 р.). – Харків : Вид-во «НТМТ», 2016. – С. 1953–1957.

39. Гайдученко С. О. Текст лекцій з дисципліни «Організаційна культура» (для студентів 5 курсу спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» денної форми навчання) / С. О. Гайдученко, М. М. Новікова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ, 2015. – 77 с.

40. Гірняк О. М. Менеджмент : підручник для студентів вищих закладів освіти. Львів : «Магнолія 2006», 2017. 352 с.

41. Гринів Н. Т. Логістика електронної торгівлі в Україні. Логістика : Збірник наукових праць. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. С. 576–580.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

ВІДГУК

на бакалаврську роботу
студента II (с.т.н.) курсу групи *ООст-21*

Ерстенюка Олега Ігоровича
на тему:

“Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації”

Актуальність теми. У процесі фінансово-господарської діяльності у організацій часто виникає необхідність придбання матеріальних цінностей, а також різних робіт, послуг не тільки за безготівковим розрахунком, але й готівкові гроші. У таких випадках зазвичай працівникові видаються готівкові грошові кошти під звіт для виконання певних дій за дорученням організації. При цьому в бухгалтерському обліку операції по розрахунках з підзвітними особами відбиваються досить просто.

Тим не менш, практика аудиторських перевірок показує, що із усіх перевірених об’єктів найбільше помилок і порушень допускається при розрахунках з підзвітними особами внаслідок недбалого ведення бухгалтерського обліку та відсутності контролю за розрахунками з працівниками. Нерідко помилки допускають самі керівники організацій. Актуальність даної теми полягає у необхідності вивчення аудиту розрахунків з підзвітними особами, з метою з’ясування типових помилок при обліку таких розрахунків.

Мета дослідження. Розкриття економічного значення та методики обліку та аудиту розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації.

Об’єкт дослідження. Процес обліку та розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації на досліджуваному підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення бакалаврської роботи щодо обліку та аудиту розрахунків з підзвітними особами

в умовах комп'ютеризації мають рекомендаційний характер для практичної апробації.

Загальний висновок: дипломна робота Ерстенюка О.І. на тему: “Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп'ютеризації” виконана відповідно до вимог кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Робота може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на позитивну оцінку та присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 – “Облік і оподаткування”.

Науковий керівник:

Доктор економічних наук, професор
кафедри обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

М.М. Василюк

“25” травня 2022 р.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ВІДГУК

на бакалаврську роботу
студента II (с.т.н.) курсу групи *ООст-21*

Ерстенюка Олега Ігоровича

на тему:

“Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації”

Актуальність теми. У процесі господарської діяльності підприємства часто використовують можливість придбання активів за рахунок підзвітних коштів, проте не всі вони правильно відображають в обліку рух таких коштів. Існують проблеми не лише організаційно-облікового характеру, а й нормативно-правового. І хоча постійне реформування бухгалтерського обліку в Україні спрямоване на вдосконалення методологічного та законодавчо-нормативного забезпечення, зокрема й зазначених розрахункових відносин, однак позитивного їх впливу поки не відчувається, а ось кількість питань щодо практичного застосування неузгоджених між собою правових норм зростає.

Самостійні розробки і пропозиції автора. У роботі автором досліджено та розкрито методику обліку і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації на базі досліджуваного підприємства.

Практичне значення роботи. Реалізація внесених пропозицій і рекомендацій покращити фінансовий стан досліджуваного дозволить підприємства в умовах антикризового управління.

Загальний висновок. Бакалаврська робота Ерстенюка О.І. на тему: “Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп’ютеризації” виконана відповідно до вимог кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Робота може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на позитивну оцінку та присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 – “Облік і оподаткування”.

Рецензент:

Кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

Т.М. Мигович

“25” травня 2022 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет Економічний
Кафедра Обліку і оподаткування
Освітній рівень “бакалавр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ім'я, по

батькові)

“11” жовтня 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студента

Ерстенюка Олега Ігоровича

1. Тема роботи: “Облік і аудит розрахунків з підзвітними особами в умовах комп'ютеризації”

керівник роботи: д.е.н., проф. Василюк М.М.

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

– визначити сутність дебіторської заборгованості як об'єкта бухгалтерського обліку та її класифікація;

– дослідити поняття розрахунків суб'єкта господарювання з підзвітними особами, як елемента дебіторської заборгованості в умовах застосування комп'ютеризації;

– визначити нормативно-правове забезпечення з обліку та аудиту розрахунків з підзвітними особами;

– вивчити організацію обліку розрахунків з підзвітними особами в умовах комп'ютеризації;

– дослідити методикку здійснення розрахунків з підзвітними особами на підприємстві;

– визначити формування інформаційних даних про розрахунки з підзвітними особами у звітності досліджуваного підприємства;

– дослідити основну мету, завдання та порядок проведення аудиту розрахунків з підзвітними особами;

– визначити способи, прийоми та документальне оформлення процесу здійснення аудиту розрахунків з підзвітними особами;

— дослідити
напрямки удосконалення обліку та аудиту розрахунків з підзвітними особами д
осліджуваного підприємства.

3. Дата видачі завдання 13.10.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з / п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ	17.02 .2022 р.	Виконано
2	РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ ДП "БРОШНІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО" В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ	16.03 .2022 р.	Виконано
3	РОЗДІЛ 3 МЕТОДИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ ДП "БРОШНІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО"	18.04 .2022 р.	Виконано

Студент

_____

(підпис)

Ерстенюк О.І.

(

Керівник роботи

_____

(підпис)

Василюк М.М.